

FAKULTA P ÍRODOV ĚDN Ě -HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: českého jazyka a literatury

Studijní program: u ěitelství pro 2. stupe Ň ZŠ

Kombinace: český jazyk - ob ěanská výchova

P ůsobení Vladimíra Morávky v Klicperov ě divadle.

Activity of Vladimír Morávek in Klicpera's Theatre.

Die Wirksamkeit von Vladimír Morávek im Klicperas Theater

Diplomov práce: 09–FP–K Ľ D - 09

Autor:

Michaela MUSILOVÁ

Podpis:

.....

Adresa:

Na Svobod ě 113

541 01, Trutnov

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Eva Št ědro ov, CSc.

Po ět

stran	graf	obrázk	tabulek	pramen	p ělloh
87	0	17	10	59	16

V Liberci, dne 20. 4. 2010

Prohlášení o provedení práce:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucí diplomové práce.

V Trutnově, dne 20. 4. 2010

Michaela Musilová

.....

Prohlášení k využívání výsledků DP:

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Berou na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si v domě povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Datum: 20. 4. 2010

Podpis:

Podkování:

Mé podkování patří především Doc. PhDr. Evě Štěrbové, CSc. za podnětné rady, odbornou pomoc a ochotu a trpělivost v průběhu vypracovávání diplomové práce. Kdykoli jsem se na ni obrátila, dostalo se mi vřelého přijetí a pomoci. Ráda bych také touto cestou podkovovala zaměstnankyni Klicperova divadla paní Marii Šobkové, která byla vždy velice příjemná a ochotná mi poskytnout veškeré materiály, které se k této diplomové práci vztahují. Chci podkovat také své rodinné příbuzné, kteří mi byli během studia a psaní diplomové práce duševní oporou.

P sobení Vladimíra Morávka v Klicperov divadle

MUSILOVÁ Michaela

Vedoucí DP: doc. PhDr. Eva Št dro ová, CSc.

Resumé

Diplomová práce sleduje desetileté období Klicperova divadla, kdy ve funkci dvorního režiséra a um leckého šéfa p sobil Vladimír Morávek. Práce shromaž uje a t ídí kritické ohlasy na jednotlivé inscenace a na jejich základ se pokouší formulovat zobec ující záv ry. Podává celistvý pohled na Morávkovo režijní p sobení v Klicperov divadle v sezonách 1995/1996 až 2004/2005, které pat í k historicky nejúsp šn jším obdobím hradeckého divadla.

Activity of Vladimír Morávek in Klicpera's Theatre

Summary

This thesis follows a decade in life of Klicperovo divadlo (Klicpera's Theatre) under the artistic management of Vladimír Morávek. The main goal of this work is to gather and classify reviews and critical response to each production and then formulate own generalizing conclusion. It also provides a complete view of Morávek's production activity in Klicperovo divadlo from season 1995/96 to 2004/05 which belongs to the most successful period of the theatre.

Die Wirksamkeit von Vladimír Morávek im Klicperas Theater

Resümee

Die Diplomarbeit nimmt zehn Jahre im Klicperas Theater auf, wann Vladimír Morávek als Hofregisseur und Kunstchef hier tätig war. Die Arbeit sammelt und klassifiziert kritische Anklänge zu einzelnen Vorstellungen und versucht auf diesem Grund allgemeine Schlüsse zu formulieren. Sie bringt Gesamtansicht auf die Regiewirkung von Vladimír Morávek im Klicperas Theater in den Saisons von 1995/1996 bis 2004/2005. Diese Jahre gehören zu den historisch erfolgreichsten Zeiten des Theaters in Hradec Králové.

OBSAH

1. Úvod	9
2. Historie Klicperova divadla.....	10
3. Vladimír Morávek	14
3. 1 Život.....	14
3. 2 Charakteristika tvorby	16
4. SEZONA 1995/1996	19
4. 1 P ehled premiér.....	20
4. 1. 1 Buldo ina	20
4. 1. 2 Její Její pastorky a	22
5. SEZONA 1996/1997	24
5. 1 P ehled premiér.....	24
5. 1. 1 Sn hová královna	25
5. 1. 2 Julie & Romeo & Julie	25
6. SEZONA 1997/1998	27
6. 1 P ehled premiér.....	27
6. 1. 1 Noci antilop	28
6. 1. 2 Strakonický dudák.....	29
7. SEZONA 1998/1999	30
7. 1 P ehled premiér.....	31
7. 1. 1 Král Lear	31
7. 1. 2 T ígrošová opera	34
7. 1. 3 Dvojí prom na & Bramborové divadlo.....	35

8. SEZONA 1999/2000	36
8. 1 P ehled premiér.....	38
8. 1. 1 Maryša.....	38
8. 1. 2 Hamlet	40
9. SEZONA 2000/2001	43
9. 1 P ehled premiér.....	44
9. 1. 1 Divadlo jako mor.....	45
9. 1. 2 Ze života obludného hmyzu	45
9. 1. 3 T i sestry.....	48
10. SEZONA 2001/2002.....	52
10. 1 P ehled premiér.....	53
10. 1. 1 Racek.....	53
10. 1. 2 Písek	55
11. SEZONA 2002/2003.....	58
11. 1 P ehled premiér.....	59
11. 1. 1 Strý ek Solený.....	59
11. 1. 2 Othello a Desdemona	61
12. SEZONA 2003/2004.....	63
12. 1 P ehled premiér.....	64
12. 1. 1 Návšt va staré dámy.....	65
12. 1. 2 Prodaná nevě sta.....	68
13. SEZONA 2004/2005.....	71
13. 1 P ehled premiér.....	72
13. 1. 1 Ho í, má panenko!.....	72
13. 1. 2 Akvabely	74

14. Záv r	78
15. Využití diplomové práce v pedagogické praxi	81
16. Seznam použité literatury:	83
17. Seznam příloh	87

Tato diplomová práce popisuje desetileté období hradeckého Klicperova divadla. Od sezony 1995/1996 až do sezony 2004/2005 působil v Klicperov divadle svérázný režisér Vladimír Morávek, jehož éru popisovaná diplomová práce zachycuje. Jedná se o období, během kterého se Klicperovo divadlo stalo uznávaným a renomovaným divadlem nejen v českých podmínkách, ale i v zahraničí. Během těchto deseti let uvedl Morávek na hradecké scéně dvacet pět inscenací, které vždy vzbudily emoce – někdy kladné, jindy záporné.

Cílem této diplomové práce bylo shromáždit co nejvíce množství relevantního materiálu, který se k tomuto období vztahuje, a jeho následné zpracování do uceleného pohledu jednotlivých sezon. Práce vychází z recenzí, novinových článků a kritik. Využívá také programy, které byly k jednotlivým představením vydány, a obrazový materiál. Výrazným opěrným bodem při psaní této diplomové práce byla rovněž monografie Vladimíra Morávka od Lucie Němcové.

Recenze, kritiky a programy k jednotlivým inscenacím mi poskytlo Klicperovo divadlo. Bohužel archiv Klicperova divadla funguje až od sezony 1998/1999, takže informace o prvních těchto Morávkových sezonách jsou poněkud stručné a vycházejí především z uváděné monografie Vladimíra Morávka. Obrazový materiál jsem získala z velké části z internetu, případně jsem využila kopie fotografií, kterými byly doplněny recenze a kritiky.

Svou diplomovou práci jsem rozdělila do kapitol podle jednotlivých sezon. Každá kapitola se dále ještě dělí na podkapitoly, ve kterých zaznamenávám důležité okamžiky Klicperova divadla v dané sezoně, uvádím pohled všech premiér, které byly hradeckým souborem nastudovány, a především rozebírám jednotlivé Morávkovy inscenace, které v dané sezoně na scéně Klicperova divadla uvedl. Při těchto rozborech jsem vycházela z již zmínovaných recenzí, ale také z programů a někdy i z vlastních dojmů, které ve mně představení zanechala.

Hlavním cílem této práce bylo shromáždit a přehledně a chronologicky uspořádat dokumentární materiály, které se k těmto významným deseti sezonám vztahují. Získané informace jsem kriticky hodnotila a vyvozovala z nich určité závěry. Abych dosáhla co nejvíce dokumentárnosti, zařadila jsem obrazový materiál přímo do textu a do příloh jsem vložila programy k jednotlivým představením.

Obr. 1 Původní budova divadla¹

Obr. 2 Dnešní podoba divadelní budovy²

Klicperovo divadlo v Hradci Králové bylo poprvé otevřeno 24. března 1885. Již v březnu roku 1877 ale navrhl továrník V. F. Štěpán Jednotu divadelních ochotníků, aby získali a shánili kapitál k výstavbě nového divadla. Navrhl také, aby se na výstavbu divadla skládali i občané, a požadoval od města, aby zdarma poskytlo potřebný pozemek. Dlouhou dobu se však nedělo nic. Úředníci si žádost předávali z ruky do ruky a nikdo nebyl schopen udělat zásadní krok. Změna nastala až v okamžiku, kdy do městského úřadu nastoupil L. J. Pospíšil, který vykonával funkci náměstka starosty a díky němuž byla v roce 1881 oficiálně podána žádost o stavbu nového divadla. Schválení této žádosti se opět protahovalo a teprve koncem února 1882 bylo jednomyslně rozhodnuto o výstavbě nového divadla. Bylo předloženo deset architektonických návrhů, z nichž byl v roce 1884 vybrán návrh architekta V. Weinhengsta. Ihned poté se začalo se stavbou. Název divadla byl jasný již od počátku. Nebylo pochyb o tom, že ponese jméno slavného hradeckého rodáka Václava Klimenta Klicpery. V březnu 1885 bylo Klicperovo divadlo slavnostně otevřeno hned třemi hrami: Klicperovou *Eliškou*, *Pemyslovnou*, následovalo Šamberkovo *Jedenácté přikázání* a slavná opera *Hubička* Bedicha Smetany.³

¹ Klicperovo divadlo [online]. *Historie Klicperova divadla ve fotografiích* [cit. 20. 3. 2010]. Dostupné na: <http://www.klicperovodivadlo.cz/60_leta4_small.jpg>

² Klicperovo divadlo [online]. *Historie Klicperova divadla ve fotografiích* [cit. 20. 3. 2010]. Dostupné na: <http://www.klicperovodivadlo.cz/divadlo_nove2_small.jpg>

³ Klicperovo divadlo [online]. O divadle [cit. 6. 12. 2009]. Dostupné na: <http://www.klicperovodivadlo.cz/o_divadle.htm>

Po druhé světové válce obnovilo hradecké divadlo svoji činnost v roce 1949. Oficiální zahájení proběhlo 14. září a při této příležitosti byla inscenována Jiráskova hra *M. D. Rettigová*. Divadlo dostalo nový název Krajské oblastní divadlo Hradec Králové, který mu vydržel až do roku 1961. První sezona ještě nebyla poznamenána žádnou ideologií, avšak již ve druhé sezoně se repertoár musel dramaturgicky přizpůsobit dobovým požadavkům. Repertoár divadla tedy sestával ze sovětských her a domácích i světových klasiků.

V roce 1954 přišel do hradeckého divadla nový režisér a zároveň editel M. Pásek a nastal zlom v dramaturgii i celkovém pojetí divadla. Schematická dramata byla vystídána především básnickými hrami, ve kterých se objevovaly city, patos a zobrazení lidských osudů. Například byla uvedena Puškinova hra *Evžen Onegin* (1954). S M. Páskem spolupracovala dramaturgyně J. Drobná (1956-1963) a E. M. Kavanová (1963-1967). Po odchodu J. Fialy přibyl v Hradci jako scénograf K. Zmrzlý (1963-1980) a režisér R. Mihula (1955-1964).

Roku 1958 došlo na scéně divadla k převratné události. Při inscenaci Euripidovy hry *Médeia* bylo jeviště umístěno doprostřed hlediště. Od této chvíle se hradecké divadlo pyšnilo režijními a scénografickými experimenty tvůrčího duha Pásek - Fiala. *Nekonvenční řešení prostoru, nově fungující vztahy mezi jevištěm a hledištěm a následně antiiluzivní poetika byly osobitým příspěvkem k vývoji českého divadla přelomu 50. a 60. let.*⁴ Tímto způsobem byl inscenován například Shakespeare v *Hamlet* (1959), při kterém byla vysunutá předscéna, nebo drama *Romeo a Julie* (1961), ve kterém byly mezi publikem nainstalovány kruhové a eliptické hrací plochy. V této etapě je znát přiklon k epice, který se projevoval především tím, že se hrály hry zabývající se společenskými problémy.

V roce 1961 bylo divadlo přejmenováno na Divadlo Vítězného února. Tento název neslo do roku 1968. A poté od roku 1971 až do přelomu roku 1990, kdy se vrátilo zpět k názvu Klicperovo divadlo, který nese dodnes..

Rok 1967 přinesl do hradeckého divadla mnoho změn. Do brněnského Divadla bratří Mrštíků odešlo nejen mnoho herců, ale odešel také editel M. Pásek a režisér J. Nebeský, který do hradeckého divadla přišel v roce 1958 ze zrušeného trutnovského divadla. Po tomto hromadném odchodu zbylo ze souboru torzo. Nový editel V. Kabelá (1968-1971) musel narychlo přijmout dvanáct nových herců a k režisérům F. Bahníkovi a J. Pallovi angažoval režiséry P. Špirka a E. Kadeřávka. Sezóna 1967/1968 se vyznačovala zaměřením na intimní

⁴ Šormová E., Herman, J.: *Česká divadla. Encyklopedie divadelních souborů*. Praha : Divadelní ústav 2000, s. 206

hry a orientací na mladého diváka. Na p elomu 60. a 70. let byla uvád na nekonven ní dramata od moderních sv tových dramatik , ale chyb la silná režijní osobnost.

Z iniciativy herce M. Preiningera vzniklo v roce 1970 Divadlo v klubu, které je umíst né v Galerii výtvarných um ní. Jedná se o scénu, ur enou pro uvád ní komorních her. P i otev ení této scény byla uvedena hra *P eludy* od francouzského básníka a dramatika Jeana Cocteau. Kolem této scény byli soust ed ni p evážn mladí herci souboru, kte í se i díky této scén dokázali prosadit na velkém jevišti Klicperova divadla.

V letech 1969 - 1975 p sobil v divadle režisér M. Vildman, který se soust edil p edevším na muzikálovou linii inscenací. Muzikály zap sobily p edevším na mladé publikum, a koli ve v tší i menší mí e byly poplatné normalizaci. V muzikálech m li velký prostor choreografové F. Pokorný, L. Ogoun a P. Koželuh. Mladší ást souboru i dramaturg B. Nekolný (1973-1975) tento proud podporovali, a i proto se muzikály t šily v Hradci Králové velké oblib . Nejv tší úsp ch zaznamenalo uvedení Déryho *Smyšlené reportáže o americkém pop festivalu* v roce 1975. Starší lenové souboru se v muzikálech p íliš neobjevovali a uplat ovali se více u režisér J. Nováka a F. Bahníka.

Od roku 1977 do roku 1988 p sobil v divadle režisér J. Stan k a od roku 1979 byl editorem J. Do kal, který v této funkci vydržel do roku 1986. Divadelní teoreti ka E. Šormová v *Encyklopedii divadelních soubor* kladn hodnotila p edevším prvních n kolik sezon v 80. letech: *Vývoj divadla podn tn ovlivnilo p sobení režiséra J. Grossmana (1980-1982), dramaturg M. Klímy (1980-1983) a M. Bokové (1977-1983), scénograf J. Maliny (1980-1982) a M. Váška (1980-1985).*⁵ Podle jejího názoru bylo toto období nejlepším obdobím Klicperova divadla od jeho vzniku.

V roce 1980 vzniklo ve spolupráci s loutkovým divadlem DRAK Studio Beseda, které p edstavuje alternativní v tev eského divadla osmdesátých let. Zahajovací hrou byla hra *...na Candida*, která vycházela z Voltairova *Candida*, a byla typickou ukázkou princip studiových divadel. Studiová divadla jsou založena na týmové spolupráci, na autorství scéná e a inscenace, na žánrovém synkretismu, na p ehnané divadelnosti a na integraci divák . ada t chto princip se prosazovala i na hlavní scén a to p edevším zásluhou J. Grossmana. Roku 1984 byly spole né aktivity Klicperova divadla a Divadla DRAK ukon eny.

⁵ Šormová E., Herman, J.: *eská divadla. Encyklopedie divadelních soubor* . Praha : Divadelní ústav 2000, s. 207

V roce 1990 se stal editel Klicperova divadla Ladislav Zeman, který provedl soubor složitou situací po átku 90. let a upevnil jeho pozici ve m st , které se po zrušení kraj v roce 1991 stalo z izovatelem Klicperova divadla.⁶ Nový editel se musel vyrovnat s nastalou situací, která s sebou p inesla nové ekonomické podmínky, na n ž musel Zeman reagovat redukcí souboru a externí spoluprací s n kterými herci. Takto spolupracovala s Klicperovým divadlem například Chantal Poullain, bývalá manželka eského herce a komika Bolka Polívky. Externisty byli rovn ž režisé i I. Krobot, M. Krobot i O. Zajíc. V b eznu 1996 byla otev ena komorní scéna V podkroví, jejíž innost byla zahájena uvedením hry *Smrt v r žovém* od slovenského dramatika, básníka a p ekladatele Lubomíra Feldeka. I nadále je v provozu Studio Beseda, které je velikostn mnohem menší než hlavní scéna, a proto jsou zde uvád ny spíše intimní a komorní hry zam ené na v tší kontakt s diváky.

V devadesátých letech se Klicperovo divadlo stalo centrem eského divadelnictví p edevším díky p sobení režiséra Vladimíra Morávka, který byl od roku 1997 i um leckým šéfem divadla. Vladimír Morávek se do pam ti publika zapsal p edevším svou nekonven ní autorskou interpretací klasických d l. V této dob byla dramaturgyní Z. Vondráková a v souboru p sobili herci: P. Tomicová, L. Loubalová, M. Eliášová, J. Klepl, D. H ebí ek, O. Malý, M. Holubcová a mnoho dalších. Za této slavné éry se Klicperovo divadlo stalo ty ikrát Divadlem roku eské republiky. Od roku 1995 se zde každoro n koná diváky velmi oblíbený festival Divadlo evropských region .

Po odchodu Vladimíra Morávka z Klicperova divadla p sobilo v hradeckém divadle n kolik režisér , nikdo z nich se však nestal dvorním režisérem tohoto divadla. I nadále p sobí ve funkci editel divadla Ladislav Zeman. Um leckým šéfem se v sezon 2008/2009 stal režisér a dramatik David Drábek, který je, podobn jako Morávek, znám svým osobitým a pon kud nekonven ním režijním rukopisem. Dramaturgyn mi jsou v sou asnosti (2010) Jana Slouková a Magdalena Frydrych Gregorová.

⁶ Šormová E., Herman, J.: *eská divadla. Encyklopedie divadelních soubor* . Praha : Divadelní ústav 2000, s. 209

Obr. 3 Vladimír Morávek⁷

Vladimír Morávek se narodil 9. dubna 1965 v Moravském Krumlově. Matka pocházela ze Slovenska a byla knihovnicí. Otec byl vedoucím odboru kultury ONV. Po roce 1969 byl z práce propuštěn a vyloučen ze strany, nebo se nebál otevřeně vystupovat proti nastalé situaci. Poté pracoval jako dělník ve skladu. Tato práce ho nikterak neuspokojovala a v roce 1972 zemřel.

Jako malý žil Vladimír s rodiči a sourozenci v Loděnicích u Brna, kde bydleli společně s prarodiči. Později se přestěhovali do Bruntálu, ke kterému má Morávek dodnes silný vztah. Pochází ze tří sourozenců, má o rok starší sestru, která je právnickou, a má o rok mladšího bratra, ten však v necelých třiceti letech zemřel.

Morávek měl již od dětství velmi kladný vztah k literatuře, rád četl. Jak sám říká, četl úplně všechno od pohádek až po klasiku. Čtení ho natolik fascinovalo, že četl i po nocích, podíval se na světlo baterky. Byl schopen přečíst knihu za několik hodin.

Výběr vysoké školy nebyl pro Morávku vůbec jednoduchý. Byl dobrým žákem téměř ve všech předmětech, bavily ho předměty jak matematického, tak humanitního rázu. Nakonec si do přihlášky napsal Janákovu akademii múzických umění. Byl to nahodilý nápad, byl přesvědčen o tom, že ho nevezmou. S divadlem neměl žádné zkušenosti. Navštěvoval pouze divadelní představení v Šumperku, jinak se o divadlo nikterak nezajímal. Ve střední škole gymnaziálních studií sice založil divadelní kroužek, ale žádnou slávu s ním nenadílal. A koli

⁷ Aktuálně [online]. *Režisér Morávek: V novém Havlovi je víc smutku* [cit. 20. 3. 2010]. Dostupné na: <<http://img.aktualne.centrum.cz/112/59/1125931-vladimir-moravek.jpg>>

ne ekal, že ho na JAMU přijmou, přijat byl. První ročník zvládl bez výraznějších problémů. První velký problém přijel ve druhém ročníku, kdy měl za úkol zdramatizovat povídku francouzského básníka a prozaika, nositele Nobelovy ceny za literaturu za rok 1921, Anatola France *Crainquebille*. Již jeho první inscenace byla natolik výstřední, že se po jejím zhlédnutí pedagogové radili, jak se mají zachovat a jaký postoj mají zaujmout. Nakonec Morávek z Akademie vyloučen nebyl, ale kvůli tomu měl velmi blízko. Po tomto incidentu za ním přijel Arnošt Goldflam, který pracoval v Divadle na provázku, a řekl mu, že kdyby měl zase nějaký problém, tak ať se na Divadlo na provázku obrátí, že oni se za ním postaví, protože v něm vidí výraznou režijní osobnost.

JAMU nakonec dostudoval a první angažmá, které dostal, bylo v již zmiňovaném Divadle na provázku. Angažmá však nedostal proto, že by ho potřebovali, ale spíše proto, že jim byl sympatický a nechtěl, aby se někde "ztratil". Nakonec dostal na starosti Detské studio, jehož činnost měl vzkrusit a pozvednout. Detské studio mělo zhruba šedesát dětí, se kterými Morávek musel zkoušet venku, nebo v divadle pro ně nebylo místo. Detské studio tedy začalo dle potřeby divadlo, se kterým sklízelo velké úspěchy. Po revoluci v roce 1989 se děti dostaly i do divadla a velmi brzy se na jejich představení stály fronty. Postupně začal Morávek pracovat i s dospělým hereckým souborem a díky osobitému režijnímu stylu dostal představení šiléný režisér.

V roce 1995 mu skončilo angažmá v Divadle na provázku a již v listopadu téhož roku měl premiéru jeho nastudování Pitínského *Buldožiny* v Hradci Králové. Ředitel Klicperova divadla Ladislav Zeman si přivodil, aby režíroval *Její pastorkyni*, ale Morávek měl obavy z velkého jeviště, na které nebyl doposud zvyklý. Ujal se tedy *Buldožiny*, kterou zrežíroval ve Studiu Beseda, ve kterém je komornější atmosféra. *Buldožina* měla v Hradci Králové velký úspěch. Představení byla vyprodána, diváci byli otevření modernímu pojetí divadelního režie, kterou Morávek představoval. Brzy poté mu L. Zeman nabídl místo umleckého šéfa divadla. Morávek to celkem přetkrát odmítl, až naposledy, když začala sezona 1997/1998, tuto nabídku přijal. Po svém nástupu do této funkce provedl několik změn, které se týkaly především souboru. Přivedl přitom nových herců a jednoho dramaturga. Některým hercům dal výpověď, protože nechtěl pracovat s lidmi, kteří neodpovídali jeho předstávám. Tato proměna souboru trvala několik let, ale výsledek byl znamenitý. Vznikl soubor neobyčejných herců ze všech koutů republiky, který měl svůj styl a držel si vysoký standard. Bylo to možná i tím, že Morávek nikdy nelenil, a pokud ho některý herec svými výkony zaujal, byl ochoten udělat téměř vše pro to, aby ho do hradeckého divadla dostal.

Vladimír Morávek vstoupil do divadelního světa ve 2. polovině 80. let a hned bylo jasné, že se na české divadelní scéně objevila osobnost, kterou už dlouho nikdo nepamatuje. Morávek je totiž velice osobitý postmodernistický režisér, který rád experimentuje. Morávkova tvorba se vyznačuje jeho netradičním pohledem na povídkový text, který režisér do značné míry upravuje. S tím souvisí i interpretace textu, která je v Morávkově podání v tónu značně odlišná od toho, na co jsou diváci zvyklí. Tím je tak umožněno, aby se nad uvedenou hrou zamysleli a hledali v ní vlastní interpretace. Jeho hry jsou plné symbolů a nevyřešených i nedořešených výt, takže je na divákovi, aby zapojil svou fantazii a intelekt a smysl v inscenaci našel.

Vzpomenu-li si na doby, kdy jsme do Klicperova divadla jezdili v rámci povídání s gymnáziem, mám dojem, že nekdý bychom k uvedené inscenaci potřebovali výklad. Proto jsme byli zmateni a ne které scény jsme nechápali. Tím však nechci říct, že jsme si z povídání nic neodnesli. I když jsme možná nekdý odcházeli z divadla rozpačití a kroutili jsme nad povídáním hlavou, vždy to v nás určitý dojem zanechalo.

Kritici se ptají, zda je vůbec Morávkovo divadelní umění ještě uměním nebo jestli už se jedná o kóž. Jeho inscenace jsou výstřední a šokující. Morávek využívá výraznou symboliku barev - jeho nejoblíbenější barvou je červená. Červená je pro něho barvou lásky, ale i nenávisti a krve. Například v *Hamletovi* byla sytá červená použita téměř na všechno, od rekvizit až po kostýmy a oponu. Dá se říci, že každá jeho inscenace je ve znamení nějaké barvy. *Písek* je žlutý, modrá je hlavní barvou ve *Těch sestrách* a bílá byla použita ve hře *Betlém*. Při zmiňování symboliky barev bych mohl uvést jeden paradox, kterým se Morávek také zapsal do paměti mnoha diváků. Při uvedení Shakespearova *Othella* se dopustil jedné významné barevné změny. Othello, který je v povídkovém dramatu maur, měl v Morávkově inscenaci bílou barvu kůže a černouškou se stala Desdemona, v originálu běloška.

Morávek klade velký důraz také na hudební motivy. Ty jsou natolik zajímavé a v mnoha povídkách natolik hlasité, že se vryjí divákovi do paměti a potom přehlušují řeč postav nebo jsou použity v některých situacích. Uvedený motiv pomůže divákovi ozřejmit významy, které nejsou patrné ani z vlastního textu. Morávek ve svých inscenacích neklade důraz pouze na hudbu, ale celkově na zvuk. Různé zvuky, například vrtačka, pád kbelíku, projíždějící vlak a mnoho dalších, se vyskytují v téměř každém povídání. Zastaneme-li ještě u zvuku, je třeba zmínit, že Morávek často používá mikrofon. Mikrofon ho totiž fascinuje. Líbí se mu, že se jím

dá zesílit hlas (hlasitost totiž Morávek miluje), a oceňuje na něm také to, že hlas r zn deformuje. Neodmyslitelně patří mikrofón do projektu *echov ech m*. Bez něho by kabaretní pr vodkyně Charlotta, vystupující na předscéně, zcela ztratila svůj smysl. Také v Goldflamov *Písku* je na scéně rozmístěno hned několik mikrofónů. Takto okatě používané mikrofóny ve mně vyvolávaly pocit d ležitosti a naléhavosti právě vy eného sd lení. A když do nich postavy pronášely osobní a intimní promluvy, měla jsem dojem, že tím byla intimita vy eného narušena a stala se z toho věc veřejná, neosobní, jakoby postav odcizená.

Výrazné je u Morávky také líčení. Nebojí se stylizovaného a výrazného líčení herce, ale i herečky. Líčení mužských postav se v současném českém divadle příliš nevyskytuje, jedná se spíše o výjimku. Typická je černobílá kombinace, bílý základ a černé kontury. Morávek využívá tohoto poněkud zvláštního líčení již od dob Detského studia v Divadle na provázku. Toto černobílé líčení uplatnil například ve všech těchto inscenacích projektu *echov ech m*. Ne vždy se však drží pouze černé a bílé barvy. Například ke žluté inscenaci *Písek* samozřejmě patřilo i žluté líčení. *Herci si žlutou barvou malují na tváři prsty znamením, které oznamuje všem: Hraju v Písku!*⁸ Když jsem ale měla dojem, že je líčení natolik přehnané, že se z něj stává pouhá maska.

Morávek proslul také vysokými požadavky, které klade na herce. Herci ho musí ve všem poslouchat, i při zkouškách od nich vyžaduje přesnou disciplínu. Stává se, že herci několikrát zkouší pouze předjetí jeviště. Dokud ho nepřejdou přesně tak, jak si režisér přeje, zkouška nepokračuje. Herci si při představení musí dávat pozor i na vlastní bezpečí. Na jevišti je totiž tolik rekvizit, že by o ně mohli lehce zakopnout a zranit se. Morávek je známý také tím, že často nechává něco shazovat či spouštět z horní lávky za portálem. Ve hře *Racek* padá na herce například, v inscenaci *Ze života obludného hmyzu* padala na jeviště jablka. Pro herce to podle mého názoru nemělo být příliš příjemné, když ví, že každým okamžikem za ním na jeviště padá jablko a oni ani nemohou zvednout oči vzhůru, nebo se musí soustředit na svou roli.

K umocnění zážitku z představení slouží Morávek scénou i mimo jeviště. Hraje se před oponou, za oponou, v hledišti, ve foyer, před divadlem i na středě divadla. To vše je Morávek ochoten vymyslet a zrežimovat jen proto, aby v divácích vyvolal ještě silnější emoce a zároveň je tím překvapil a šokoval.

⁸ Němečková, L.: *Vladimír Morávek*. Praha : Pražská scéna 2004, s. 177

Vladimír Morávek je osoba na české divadelní scéně nepehlédnutelná a nezaaditelná. Má svůj nezamítnutelný rukopis, podle kterého ho pozná snad každý divák, který zhlédl alespoň jedno jeho představení. Někdo se může zdát jeho režijní styl nevkusný a může ho odmítnout, a myslím si, že takových diváků je poměrně dost, nikdo je Morávkem nadšen. Záleží na vkusu každého diváka. Jeho hry jsou někdy až příliš dynamické, nespoutané, plné barev, světla a křiku. Takový Morávek prostě je a myslím si, že už se ani nezmění. A to je asi dobře.

V tomto duchu se o Morávkovi vyjádřila sbornistka Sylvia Pálková: *Vladimír Morávek má pověst divadelního šílence. Jedny popuzuje, druhé nadchne. Je jednou z nejvýraznějších postav české divadelní scény. Jak sám o sobě říká, je divokým a nesnesitelným děckem české režie.*⁹

A jak by mělo divadelní představení vypadat podle samotného Morávka? *Návštěva divadla neznamená a nesmí znamenat strávit dvě hodiny uvnitř automatické pračky, kde se to hezky hýbe, musí vyvolat vzrušující pohyb v srdci a duši, je to meditace, je to závažné přemýšlení o dležitých věcech - nebo nejlíp o išování se. Je to prožitek radosti. Nebo osvícení.*¹⁰

⁹ Hradecké noviny, 22. 10. 1998

¹⁰ Němečková, L.: *Vladimír Morávek*. Praha : Pražská scéna 2004, s. 49

Tato sezona byla první sezonou Vladimíra Morávka v Klicperov divadle a byla hodnocena jako úspěšná. A to i přesto, že vzhledem k Morávkov zna n nekonven nímu režijnímu pojetí n kte í diváci p estali jeho inscenace navšt vovat a postupn došlo k jejich celkovému odklonu od hradeckého divadla. Klicperovo divadlo ale angažováním Vladimíra Morávka publikum neztratilo, došlo pouze k jeho genera ní vým n . N kte í starší diváci si na Morávk v styl nemohli zvyknout, takže o Klicperovo divadlo ztratili zájem. Morávek ale p ilákal do hledišt Klicperova divadla mladší diváky, p edevším vysokoškoláky a st edoškoláky, kte í byli k jeho neot elým nápad m vst ícní a p ijímali je s nadšením. Dá se íci, že Morávek si b hem svého p sobení v Hradci Králové vychoval své vlastní publikum, které na jeho inscenace nedá dopustit.

V Hradeckých novinách byla uvedena drobná statistika, ze které vyplynulo, že od této sezony m lo Klicperovo divadlo více než osmdesátiprocentní návštěvnost. Tak vysoké procento návštěvnosti sv d í o tom, že se hradecké divadlo dostalo díky režijnímu p sobení Vladimíra Morávka do pop edí diváckého zájmu.

V této sezoně se na scéně Klicperova divadla objevily dvě Morávkovy premiéry. Morávkovou prvotinou se v Hradci Králové stala Pitínského *Buldožina*, kterou uvedl ve Studiu Beseda a která se stala v Hradci Králové kultovním představením. V dubnu 1996 byla na hlavní scéně uvedena hra *Její Její pastorkyňa*, jejíž předlohou bylo drama Gabriely Preissové. Celkový počet premiér se v této sezoně zastavil na deseti. Dvě premiéry uvedli kromě Morávky také režiséři J. Novák, K. Brožek a M. Nohýnek. Nejvyššího počtu repríz dosáhla v této sezoně hra slovenského dramatika L. Feldeka *Smrt v ržovém* v režii M. Nohýnky.

Datum premiéry	Autor dramatu	Název představení	Režie	Počet repríz
23. 9.	T. Williams	Skleněný zvonec	J. Novák	20
7. 10.	G. Gorin	Šuma na svatbu	K. Brožek	35
18. 11.	J. A. Pitínský	Buldožina	V. Morávek	37
25. 11.	F. Schiller	Marie Stuartovna	J. Novák	32
9. 12.	S. Delaney	Chuť medu	M. Nohýnek	23
3. 2.	C. Goldoni - W. Hildesheimer	Tchání	O. Zajíček	26
24. 2.	E. Hardt - Z. Vondráčková - K. Brožek	Tristan a Isolda	K. Brožek	25
1. 3.	L. Feldek	Smrt v ržovém	M. Nohýnek	41
27. 4.	G. Preissová	Její Její pastorkyňa	V. Morávek	28
18. 5.	W. Shakespeare	Zkrocení zlé ženy	J. Deák	37

Tab. 1 Pohled premiér v sezoně 1995/1996

Divadelní hra *Buldožina*, kterou napsal Jan Antonín Pitínský v roce 1992, je jakousi sondou do pokřivených mezilidských a rodinných vztahů. Tato hra je plná pocitu životního zmaru, absurdity života a viny. Jan Antonín Pitínský je současný český divadelní režisér, dramatik a prozaik, jehož poetika, podobně jako Morávkova, je velice osobitá. Pitínský se zpočátku své kariéry prosazoval spíše v alternativním divadle, později vynikl i v divadle klasickém. Pitínského poetika se vyznačuje značnou režijní představitivostí, textovou montáží a vizualizací lidského nitra. Je schopný najít způsob, jak ztvárnit city, pocity, dojmy i nálady

tak, aby to divák mohl vnímat zrakem. Bohužel jsem žádnou jeho hru neviděla, takže si to úplně přesně nedokážu představit, ale věřím, že to musí být pro diváka zajímavý zážitek. Důležitým prvkem jeho her je také výrazná scénická hudba, která má v představení poměrně zásadní roli, neboť má významovou hodnotu.

Inscenace *Buldožník* byla Morávkovou prvotinou v Hradci Králové a ihned se zapsala hluboko do paměti kritiků i laické veřejnosti. Premiéra se konala v listopadu 1995 ve Studiu Beseda a setkala se s velkým ohlasem publika. Nutno říci, že zmíněvaný divácký ohlas na tuto inscenaci byl jak kladný, tak záporný. Někteří diváci byli nadšeni a již se těšili na další Morávkovu inscenaci, jiní byli znechuceni a doufali, že Morávek už v Hradci Králové nic režírovat nebude. Tyto rozdílné reakce byly způsobeny Morávkovým osobitým režijním stylem, užíváním velkého počtu rekvizit, mnohdy postrádajících smysl, péčí o dekoraci, velkým počtem postav a především režisérovými zásahy do povídního textu, z něhož leckdy zbylo pouhé torzo.

Tato hra je atypická tím, že je v ní použita směs různých místních dialektů, v kterých může vnímavý divák rozpoznat například hanáckou i chodštinu, ale také některé další. Dále se tu mísí spisovná norma s nespisovnou a je zde užít vysoký počet neologismů, jejichž význam divák často ani není schopen rozluštit.

V jedné z hlavních rolí se představila Pavla Tomicová, která hrála nepříliš chytrou Miladu Kotrlou, a ztvárněním této postavy si získala sympatie jak diváků, tak hlavně Vladimíra Morávky, který ji v další sezóně nadále angažmá. Pavla Tomicová k této roli říká: *Postavu Milady jsem milovala a mám strašně ráda. Baví mě i proto, že je tak krásně blbá a ještě to tak krásně prosazuje.*¹¹

¹¹ Rozkvetlé konvalinky [online]. Ondřej Malý - Pavla Tomicová-Malá - Naděžda Chroboková [cit. 7. 4. 2010]. Dostupné na: <<http://www.rozkvetlekonvalinky.estranky.cz/clanky/patri-k-sobe/ondrej-maly>>

Drama Gabriely Preissové z konce 19. století *Její pastorky a* bylo poprvé uvedeno 9. listopadu 1890 v Národním divadle v Praze. Na rozdíl od její předchozí velmi úspěšné hry *Gazdina roba*, nezaznamenala *Její pastorky a* kladný ohlas diváků. Známější verzi *Její pastorkyn* se stal její operní předepis, který vytvořil hudební skladatel Leoš Janáček. Operní verze měla premiéru roku 1904 v Brně a stala se jednou z prvních oper, která byla zpívána v próze, nebo Janáček ji ponechal v předvodní prozaické formě.

Vladimír Morávek však již samotným názvem představení *Její Její pastorky a* naznačil, že v Klicperově divadle nepjde o tradiční uvedení klasického realistického dramatu G. Preissové. Podle názvu má divák vytušit, že předjde o Morávka v svérázný pohled na toto sto let staré drama. Tím dává režisér divákovi jasný signál, že pokud chtěl vidět *Její pastorkyni*, tak a do divadla raději nechodí a naopak.

Inscenace začíná na předscéně, kde na předěnu uléhá mladé a statné děvče, požívající kyselé okurky přímo z lahve, začíná číst knihu a jméno boží vyslovuje nadarmo. Hned v úvodu je tedy vidět, že si Morávek s dílem Preissové dělá, co chce. Třeba bychom v originálu hledali jméno boží vyslovené bezdůvodně. Dramaturg inoherního klubu Vladimír Procházka popisuje začátek představení takto: *Opona se otevírá do salónu měšťácké domácnosti konce minulého století, na jehož sametově červeném prospektu visí zlatý rám ohraničující živý obraz - brálová zeď, mlýn, kvetoucí strom, papundeklová koza plus postavy expozice hry.*¹² Toto barevné, naivistické ladění scény odpovídá prvnímu dějství. Děj plyne pomalu, vesnický život je zobrazen idylicky až kýčovitě. Druhé dějství přináší obrát o několik stupňů. Poklidné plynutí děje stoupá do detailně propracovaný obraz lidské psychiky. Matka bojuje o své dítě, které neubrání, Kostelník prožívá pocit viny ze svého činu, Laco vyznává Jeně lásku. Závěrečné dějství je ve stejném duchu jako dějství druhé a divákovi nabízí nepřehledné možnosti vlastního výkladu této inscenace. Zajímavým motivem je lahev bucht v octě, která se na scéně objevuje v okamžiku utopení dítěte. Divák je nucen zapojit vlastní invenci a znatelnou představitelství, aby pochopil, co Morávka inscenace vlastně sděluje. Sama za sebe mohou říci, že motiv utopení jako symbolu utopeného dítěte mohl poněkud šokoval. Nikdy v životě by mi takové přirovnání nenapadlo a připadá mi poměrně nevkusné. Na druhou stranu utopení plastové panenky by divákovi asi příliš nápaditě nepřipadalo. Méně náročné

¹² Procházka, V.: *Na diváky v Klicperově divadle říká Sigmund Freud*. MF DNES, 4. 5. 1996.

divák by to možná ocenil, ale náročnější divák od divadelního představení očekává, že nebude příliš jasné.

Z programu k tomuto představení bylo možné vyíst, že inscenace byla v nována rakouskému psychiatrovi, zakladateli psychoanalýzy Sigmundu Freudovi. Jen fin p íb h režisér nahlíží jako sen Gabriely Preissové, který se i díky motiv m z jejích dalších povídek stává hlavní linií veškerého d ní na scén . Takový výklad by byl podle V. Procházky možný, *kdyby p íb h Jen fy a Kostelni ky nov otev el, vydal o n m originální sv dectví, stal se sou ástí dramatu. Režisér se však jako pavou ice p ísál na sv j zám r a vnucuje nám ho v každém okamžiku inscenace.*¹³ To Procházka kritizuje. Má pocit, že divák se sice dozvídá ledacos nového, ale pravá podstata tohoto dramatu vyznívá do ztracena. Divadelní kriti ka a teoreti ka Barbora Mazá ová má podobný dojem. Představení je podle jejího názoru plné spleť nejznámějších významů a v této spleti se divák za íná pom r n brzy ztrácet. Tato zm význam podle ní m že znamenat cokoli, ale také nemusí znamenat v bec nic, nebo jeden význam potírá druhý a naopak. B. Mazá ová zhodnotila inscenaci takto: *Výsledkem je inscenace vyzna ující se t žko snesitelným nerespektováním nejen smyslu textu, ale i organi nosti a soudržnosti vlastního výst edního pojetí.*¹⁴ Publicista Josef Mlejnek byl jako jeden z mála touto inscenací pot šen. Podle n j byla inscenace výborn režijn a dramaturgicky promyšlená a ocenil také výborné herecké výkony, které hradecký soubor předvedl. Jediné, co Morávkovi vytkl, bylo přílišné užívání r zných "vtipů" a narážek, které bylo podle n j zbyte né a nadbyte né.

¹³ Procházka, V.: *Na diváky v Klicperov divadle íhá Sigmund Freud*. MF DNES, 4. 5. 1996.

¹⁴ Mazá ová, B.: *Inscenace pro Sigmunda Freuda*. Týden, 20, 1996.

Tato sezona byla druhou sezonou Vladimíra Morávky v Klicperově divadle. Ředitel divadla Ladislav Zeman mu již v této divadelní sezoně nabízel funkci uměleckého šéfa, ale Morávek ji odmítl. Poté se snažil na hradecký soubor zvyknout a především se snažil ujistit, že ho herci uznávají a jsou schopni vyhovět jeho režijním a uměleckým požadavkům.

V sezoně 1996/1997 uvedl Vladimír Morávek v Klicperově divadle, stejně jako ve své první sezoně v Hradci Králové, dvě premiéry. V lednu se konala premiéra Morávkovy verze slavné pohádky Hanse Christiana Andersena *Sněhová královna* a o dva měsíce později bylo uvedeno klasické drama od W. Shakespeara *Romeo a Julie*, které však v Klicperově divadle bylo pojato velmi nekonvenčně, čemuž odpovídal již samotný název hry. Morávek své nastudování této slavné divadelní hry představil divákům pod názvem *Julie & Romeo & Julie*.

Datum premiéry	Autor dramatu	Název představení	Režie	Počet repríz
2. 11.	G. B. Shaw	Děm zlozených srdcí	J. Novák	10
16. 11.	A. de Saint Exupéry	Malý princ	K. Brožek	44
23. 11.	J. Anouilh	Neapol nebo země it	O. Zajíček	14
11. 1.	H. Ch. Andersen	Sněhová královna	V. Morávek	47
18. 1.	R. Brezina - D. Fikejz - I. Huvar	Singoalla	R. Brezina	17
8. 3.	B. Hrabal	Harlekýnovy milióny	I. Krobot	30
22. 3.	W. Shakespeare	Julie & Romeo & Julie	V. Morávek	32
10. 5.	M. Schisgal	A co láska?	I. Krejčí	37
17. 5.	P. Kohout - R. Rolland	Král Colas kolikátý	K. Brožek	46

Tab. 2 Přehled premiér v sezoně 1996/1997

A koli bylo Morávkovo pojetí pohádky Hanse Christiana Andersena mnohokrát reprízováno a dá se tedy soudit, že byl o tuto pohádku mezi diváky zájem, nebyla jsem schopna k této inscenaci nalézt jedinou kritiku, ba ani jediný lánek. Program k tomuto představení Klicperovo divadlo archivovaný taktéž nemá, takže o této inscenaci nemám žádné informace.

V březnu 1997 uvedlo Klicperovo divadlo jednu z nejslavnějších milostných tragédií v historii dramatu Shakespearovu hru *Romeo a Julie*. Režie se ujal Vladimír Morávek, který dal inovovaným titulem *Julie & Romeo & Julie* jasný signál, že ani před takovou ikonou světového dramatu, jakou byl William Shakespeare, nemá respekt. Text znatelně upravil a své pojetí ozvláštnil použitím archaického předkladu J. V. Sládka. Na které pasáže proškrtal, na které upravoval a na co si sám dopsal.

Domníval se, že zasadil Morávek do devatenáctého století, což bylo ještě dříve než již zmíněným předkladem J. V. Sládka. Divadelní teoretik, historik a kritik Zdeněk A. Tichý popsal Morávkovu verzi této tragédie takto: *Představení rozehrává jako prolog živý obraz Skon Juliin, sestavený pod neonovým srdcem na scéně olemované žárovkami, který uvádí v dryá nickém pouštním duchu Petr Motloch. Jednou z obdivovatelek této atrakce je i dívka Julie v podání Pavly Tomicové, jež se opakovaně nechává dojímat tragickým osudem veronských milenců. Somnambulně, jakoby na pomezí snu a skutečnosti, pak tato plnoštíhlá Julie z pouti v červených šatech s bílými puntíky vstupuje na jeviště a zaujímá místo hrdinky svého zamilovaného prince.*¹⁵ Julie je v Morávkově pojetí krásná a nesmílná dívka, která naprosto kontrastuje s drsným a uvolněným Romeem i pubertálními Romeovými přáteli Mercutiem a Benvoliem. V roli Romea se představitel David Suchařípa, do rolí Mercutia a Benvolia byli obsazeni Dušan Hejvík a Josef Pelka. Poměrně velký prostor dostala postava Juliiny chůvy, kterou ztvárnila Chantal Poullain. Svou češtinou s typickým francouzským přízvukem dodává této postavě šarm a vznešenost.

¹⁵ Tichý, Z. A.: *Vladimír Morávek dává na jevišti šanci antihrdině*. MF DNES, 3. 4. 1997. In: Němečková, L.: *Vladimír Morávek*. Praha : Pražská scéna 2004, s. 100

Kritici vytýkali uvedené inscenaci především její rozvleklost. Dílo, který byl Morávkem známo redukován, by se dal podle nich odehrát v zásadě minimálně o polovinu kratším. Jak je ale známo, Morávek ve svých inscenacích dává velký prostor i situacím a postavám, které stojí v originálu buď úplně na okraji dějové linie nebo tam nejsou vůbec. Podle novinářky a dramaturgyně Kristiny Žantovské Morávek v této inscenaci až příliš potlačil povídní text. Z klasického dramatu *Romeo a Julie* udělal show, plnou hudby a hýčící barvami, nejvíce pak všemi možnými i nemožnými odstíny růžové. Jiří P. Kříž svoji recenzi zakončil takto: *Nejsem zastáncem pietních a k autoritám vzhledlivých, pokorných výkladů. Proč tedy si nepěstunu myslet, že režisér překročí tentokrát hranici osobitosti k ne zcela odvoditelné jevištní provokaci.*¹⁶

Tuto inscenaci jsem neměla možnost shlédnout, ale i tak lze souhlasit s kritiky, kteří Morávkovi vytýkali přílišnou délku představení. Téměř všechna jeho představení jsou rozvleklá a trvají několik hodin. Divák může být chvílemi až znuděn, nebo i na které pasáže jsou opravdu dlouhé a v nich kterých okamžicích i významovými vyprázdněnými. Na scéně se sice stále něco děje, ale odehrává se to v pomalém tempu a zpěsobe, kterému divák nemusí rozumět.

¹⁶ Kříž, J. P.: *Bacha, Kapuleti dó!*. Právo, 14.4. 1997. In: Němečková, L.: *Vladimír Morávek*. Praha : Pražská scéna 2004, s. 102

V této sezoně se Vladimír Morávek stal uměleckým šéfem divadla a ihned realizoval svůj vlastní, poměrně riskantní projekt. Během této sezóny nastudoval čtyřdílný minicyklus *Noci antilop*, který byl zaměřen na tvorbu mladých českých autorů. Na konci sezóny byl tento projekt vyhlášen českým literárním fondem divadelním po jiném roku 1998. Český literární fond ocenil na tomto riskantním projektu také to, že žádná jiná divadelní scéna neuvedla během jedné sezóny čtyři hry souasných českých dramatiků.

Z jedenácti uvedených premiér se podílel z nich podepsal Vladimír Morávek. V rámci cyklu *Noci antilop* byla uvedena představení *Hrab Pálffy neboli Peklo a pomsta*, *Nezdárný syn*, *Betlém* a *Antilopa*. Mezi premiéry tohoto projektu se významně stala ještě premiéra *Strakonického dudáka* od Josefa Kajetána Tyla. V této sezoně byla dokonce na scéně inoherního divadla uvedena opera W. A. Mozarta *Kouzelná flétna*, kterou režíroval K. Brožek. Hradecký soubor v ní publiku i kritikům dokázal, že je složen nejen z výborných herců, ale také zpěváků. Nejvíce repríz zaznamenala hra *Betlém* z cyklu *Noci antilop* od J. A. Pitínského v režii V. Morávky.

Datum premiéry	Autor dramatu	Název představení	Režie	Počet repríz
11. 9.	H. Krejčí	Hrab Pálffy neboli Peklo a pomsta	V. Morávek	53
11. 10.	J. K. Tyl	Strakonický dudák	V. Morávek	22
25. 10.	Moliere	Tartuffe	J. Korábek	46
22. 11.	R. Raspová - M. Pivovar	Nezdárný syn	V. Morávek	29
6. 12.	J. A. Pitínský	Betlém	V. Morávek	56
10. 1.	E. Schikaneder - W. A. Mozart	Kouzelná flétna	K. Brožek	34
17. 1.	L. Lagronová	Antilopa	V. Morávek	22
28. 2.	M. Bontempelli	Nostra dea	O. Zajíc	16
14.3.	N. V. Gogol	Ženitba	I. Rajmont	39
8. 5.	W. Shakespeare	Macbeth	K. Brožek	31
16. 5.	W. Shakespeare	Bouře	I. Krobot	34

Tab. 3 Přehled premiér v sezoně 1997/1998

Na české scéně dosud ojedinělý projekt *Noci antilop*, zahrnoval tyto čtyři inscenace: *Hrab Pálfy neboli Peklo a pomsta*, *Nezdárný syn*, *Betlém* a *Antilopa*. První dvě inscenace byly spíše studiového typu, druhé dvě již byly klasického rázu. Díky *Nezdárného syna* se odehrává uvnitř krychle z plexiskla, která představuje obytnou místnost, do které diváci vidí přímo hlednými stěnami.¹⁷ Ve hře *Antilopa* excelují dvě výrazné herečky, Chantal Poullain - Polívková a Pavla Tomicová. *Antilopa* je drama, které se zabývá vztahem staré umírající matky a její dcery. Nejde však o psychologický rozbor smrti, nýbrž o absurdní studii života. Celá inscenace je tvořena sledem různých obrazů, v jejichž uspořádání se život postav rozkládá, ale současně s tím, třebaže jen na krátko, znovu rozvíjí. Hercům se povedlo zachytit grotesknost a jedním dechem také neuchopitelnost "jednoznačné" pravdy.¹⁸

Noci antilop se zapsaly do paměti diváků také tím, že byly dvakrát odehrány během jediné noci. Jednou v Praze, podruhé v rámci festivalu Divadlo evropských regionů v Hradci Králové. Vladimír Morávek se k pražské divadelní noci vyjádřil takto: *Pak jsme to tedy v Praze odehráli - a zažili první velké ovace a vyšly první recenze o tom, že naše divadlo je neobyčejné, že je to štika v českém divadelním rybníce, pak paní Ptáčková napsala obrovský celostránkový rozbor do Divadelních novin o tom našem hostování - a napsala, že jsme šikovní, a se všichni jedou na nás podívat.*¹⁹

Tímto zdařilým projektem na sebe Klicperovo divadlo poprvé výrazně strhlo pozornost nejen v Hradci Králové, ale také v Praze. Tamní diváci byli uvedením čtyř inscenací během jediného dne natolik uchváteni, že závěrečné diskusy nebraly konce. A v čem tkýl úspěch tohoto projektu podle samotného režiséra? *Energií, na českých scénách nebývalou, obrozující, jiskřivou. Jazykem, navýsost moderním, krutě i hravě poetickým. Otázkami, zpytujícími, drásajícími i konejšícími naše duše.*²⁰

¹⁷ Hradecké noviny, 17. 10. 1998

¹⁸ Jungmannová, L.: *Jedna noc v Hradci*. Literární noviny, 2. 9. 1998.

¹⁹ Němcová, L.: *Vladimír Morávek*. Praha : Pražská scéna 2004, s. 53

²⁰ Němcová, L.: *Vladimír Morávek*. Praha : Pražská scéna 2004, s. 186

11. íjna byla na scén Klicperova divadla uvedena divadelní báchorka Josefa Kajetána Tyla *Strakonický dudák*, která měla svou premiéru již v roce 1847 a ihned se stala velmi oblíbenou a navštěvovanou hrou.

Vladimír Morávek opatřil popustil uzdu své fantazii a *Strakonického dudáka* přetvořil k obrazu svému. Hra je plná kontrastů. Na jedné straně Morávek syrově zobrazuje českou hospodu, kde se muži opíjejí do nů moty, na druhé straně je obraz upřímné, poctivé a čestné Dorotky, jejíž svět je plný mravních zásad a úcty k životu. Scény z hospody mají blízko ke grotesce, ale jsou zahaleny do pocitu smutku a životního nezdaru. Divák, aťkoli se tímto scénám může smát, nakonec zjišťuje, že hrdinové jsou smutní a prázdní hospodští povaleci, jejichž život ztrácí smysl. Na ženských hrdinkách potom je, aby v těchto ztroskotancích našly ještě jiskru života a opatřily ji rozžehly. S obrazem hospody také kontrastují pohádkové a nadpřirozené jevy Tylovy hry. Na scéně jsou malované kulisy rozkvetlých stromů, z jejichž koruny vykukují obě hlavy ptáka, po jevišti oběsá hned malovaná podobizna ježky a Dorotka s Kalafunou se domů vrací na slonu. Scéna je opatřena zaplněná vším možným i nemožným, divák možná chvílemi nechápe, proč tam některé rekvizity vlastně jsou. Morávek je však znám svým nadšením pro využití velkého množství rekvizit, takže by to obeznámeného diváka nemělo překvapit.

V hlavní roli se představil Ondřej Malý v alternaci s Markem Zákosteleckým. Dorotku ztvárnila Pavla Tomicová, kterou alternuje Jitka Bédiová. V dalších rolích se objevila například Marcela Holubcová i Jiří Klepl.

Zdeněk A. Tichý vytkl Morávkovi zbytečné lpění na tom, aby představitel Švandy dudáka hovořil v nádeji. Ondřej Malý se podle něho ke ovitě soustředí na výslovnost, kterou stejně úplně neuhlídá, a tato snaha snižuje jeho herecký výkon. Celkově zhodnotil hradeckou inscenaci *Strakonického dudáka* Z. A. Tichý těmito slovy: *Avšak spíše než k pohádce o síle lásky se inscenace dostává k tématu ženského údělu. Jiní to však stylem navýsost zábavným, ve svižném tempu, kde zbývá i čas na vychutnání nejrozličnějších drobností a vtipků.*²¹

²¹ Tichý, Z. A.: *Švanda dudák hospodou zrozený*. MF DNES, 22. 10. 1997.

Tato sezona přinesla další velký projekt Vladimíra Morávky, který nesl název *B h ochra uj Williama Shakespeara!* Cílem tohoto projektu bylo postupné uvedení všech třiceti devíti Shakespearových divadelních her na scéně Klicperova divadla, a to v režii, které je pojmuje jakým neobvyklým způsobem. Tento projekt navazoval na již uvedené Shakespearovy hry: *Zkrocení zlé ženy* v režii J. Deáka, *Julie & Romeo & Julie* - režie V. Morávek, *Macbeth* v režii K. Brožka a *Bouře* v režii I. Krobota.

18. dubna 1999 se potvrdilo, že Klicperovo divadlo prožilo úspěšnou sezonu. Po lednovém kladném ohodnocení v anketě Divadelních novin, kdy se stalo Divadlem roku 1998, bylo oceněno Cenou Alfréda Radoka jako nejlepší scéna předchozího roku. Za tímto úspěchy stojí především Vladimír Morávek jako umlecký šéf a kontroverzní režisér této scény. Morávek na to reagoval slovy: *Tvrdit, že je to jen moje zásluha, je trochu křivda všem, kteří se na tom se mnou podíleli. Lvi podíl na tom má i náš editel Ladislav Zeman, který v divadle přisluchoval zázemí, abych v něm mohl pracovat. Bylo to šťastné setkání. On hledal někoho, kdo by se ujal souboru, a já místo, kde bych mohl realizovat svoje plány.*²² Úspěch v těchto prestižních anketách připisuje Morávek také tomu, že realizoval projekty *Noci antilop* a *B h ochra uj Williama Shakespeara!*. Tyto projekty byly na české scéně ojedinělé a jejich uvedení bylo poměrně riskantní, nebo nebylo předem jasné, jak na ně zareaguje publikum a zda-li o ně vůbec bude mít zájem. Risk vyšel a úsilí a verva, kterou do těchto projektů museli všichni zúčastnění vložit, byly náležitě odměněny. Hradecké divadlo nejenže získalo řadu prestižních divadelních cen, ale také zaznamenalo v roce 1998 rekordní návštěvnost, která se přehoupla přes magických sto tisíc diváků.

Jubilejní 5. ročník festivalu Divadlo evropských regionů ukázal, že mu patří místo v evropském divadelním kalendáři. Bylo uvedeno více než šedesát představení, které navštívilo téměř padesát tisíc diváků. Během těchto deseti dnů byl Hradec Králové kulturním a společenským centrem kraje. Festival se neodehrával pouze v budově divadla, ale i v přilehlých prostorách. V závěrečném hodnocení festivalu se všichni naši významní kritici - V. Just, Z. A. Tichý, J. Kerbr, J. P. Kříž, V. Hulec - shodli, že kdyby české divadlo bylo reprezentováno pouze Klicperovým divadlem, tak by mělo české divadelnictví v Evropě mimořádnou úroveň.

²² MF DNES, 19. 4. 1999

V sezon 1998/1999 nastudoval Morávek s hradeckým souborem tři hry. Nejvíce reprízovaná byla hra z projektu *B h ochra uj Williama Shakespeara! Král Lear*, která byla uvedena jako první. Další premiérou byla Brechtova *T ígrošová opera* a na záv r divadelní sezony m la premiéru hra H. Krej ího *Dvojí prom na & Bramborové divadlo*. Celkov bylo v této sezon uvedeno v Klicperov divadle osm premiér, z nichž nejvíce repríz m la opera *Rusalka* v režii J. Krofty.

Datum premiéry	Autor dramatu	Název p edstavení	Režie	Po et repríz
17 . 10.	M. Bulgakov	Mistr a Markétka	S. Fedotov	35
31. 10.	W. Shakespeare	Král Lear	V. Morávek	43
19. 12.	B. Brecht	T ígrošová opera	V. Morávek	29
20. 2.	I. B. Singer	Hlupák Gimpl	K. Brožek	20
6. 3.	A. Dvo ák - J. Kvapil	Rusalka	J. Krofta	45
30. 4.	K. H. Mácha	Máj	M. Krobot	27
21. 5.	H. Krej í	Dvojí prom na & Bramborové divadlo	H. Krej í - V. Morávek	16
22. 5.	W. Shakespeare	Ve er t íkrálový	M. Do ekal	33

Tab. 4 P ehled premiér v sezon 1998/1999

V sezon 1998/1999 se Morávek vrátil ke klasice. Rozhodl se uvést na scénu Klicperova divadla Shakespearova *Krále Leara*, který se kv li náro nosti ztvárn ní hlavní role p íliš asto nehraje. Dalším d vodem, pro není *Král Lear* p íliš asto inscenován, je jeho rozsáhlost. Pokud by cht l režisér p evést na jevišt jeho kompletní podobu, trvalo by to šest až sedm hodin.

Král Lear je sou ástí dlouhodobého hradeckého projektu *B h ochra uj Williama Shakespeara!*. Nebyl by to ale Vladimír Morávek, kdyby nenahlížel na tuto hru osobit a kdyby se op t nepustil do velkých úprav textu. P vodní text Morávek zna n seškrtal a poupravil. Marie Reslová tvrdí, že hradecká inscenace *Krále Leara* má až klipovitý charakter. Jednotlivé d jové obrazy se st ídají ve velmi rychlém sledu, na jemnosti a drobné nuance není as. I v této h e uplat uje Morávek svou typickou režijní metodu, která spo ívá v tom, že

*klasické h e prop j í výrazný formální rámec, který mu umož ũje text nahlížet z r zných stran, libovoln ě z n j vystupovat a dle pot eby ho také komentovat - a to zejména prost ednictvím n které z postav, jež je bu ě z p vodního textu vytažena do pop edí, nebo je do hry dle pot eby p ípsána, p ípadn ě p enesena z jiného kusu.*²³

V Morávkov ě podání se do pop edí dostává role Šaška, která v n kterých okamžicích zastí ũje všechny ostatní aktéry inscenace. Postava Šaška v originálu této hry nastavuje králi zrcadlo. V Morávkov ě pojetí Šašek pojmenovává d ě jišt ě scén, pronáší n které své trefné post ehy a p ídává i n kolik úšklebk ě. Je ledov ě chladným pozorovatelem veškerého d ě ní na scén ě, v n mž "blázni vedou slepce".²⁴ Tuto postavu ztvárnil Lubor Novotný, který se své role zhostil velmi dob ě. Do titulní role obsadil Morávek zna ěn ě odlišné typy herc ě - Davida Sucha ípu a Ji ího Pechu, který ve stejné dob ě hrál Leara i na své domovské scén ě v Divadle Husa na provázku. Kritika tuto alternaci rozebírala ze všech úhl ě pohledu. Ji í Pecha byl za ztvárn ění krále Leara oslavován a chválen. V ěasopise Sv ět a divadlo ěeme: *By je Pech v Lear sta ecký cholerický, senilní, až patologicky blbnoucí, má v sob ě notnou dávku hravosti a po ouchlosti, pobavení z bytí...Pechovo hyperaktivní st ídání poloh ě ejivých a laskavých s bolestnými, humor s cholerickými výpady proti svým blízkým rozvol ũje pocit loutkovitosti.*²⁵ David Sucha ípa se sice stal nejmladším Learem v historii ěeského divadla, ale jeho obsazení do této role v ěšina kritik ě odmítla. Podle nich, a s tím se dá souhlasit, p ěsobilo Sucha ípovo ztvárn ění starého krále nev rohodn ě a v n kterých okamžicích až komicky. I když si nemyslím, že je zapot ebí obsazovat role podle v ěku postav a skute ěného v ěku herc ě, v tomto p ípad ě to patr ěn ě nutné bylo. David Sucha ípa se prost ě na krále Leara v ěkov ě nehodil a i když se herecky snažil, co mohl, nesta ěilo to na to, aby diváky p ěesv ědil o opaku. V dalších rolích m ěli diváci možnost vid ět Pavlu Tomicovou, Ond ěje Malého, Davida Steigerwalda ě i Josefa ěpelku.

Hudbu, která významn ě dotvá í atmosféru celé inscenace, zkomponoval Z. Plachý a Laco Deczi. Kostýmy Evy Morávkové jsou v dobovém duchu, ve kterém se d ě j odehrává. Scěnu, která na první pohled vypadá groteskn ě, vytvo řil Martin Ondrůš. Kritici nej ěast ěji hodnotili scěnické ztvárn ění bou ěe, p ěi které se od stropu snášely na jevišt ě stovky rozsvícených sv ěí i ek. Jejich hodnocení nebylo ani pozitivní ani negativní. Bylo to pouhé konstatování n ěho, co je p ěekvapilo. Jejich úžasu se nelze divit. Morávek tím op ět dokázal, že jeho

²³ N ěme ková, L.: *Vladimír Morávek*. Praha : Pražská scěna 2004, s. 109

²⁴ Procházka, V.: *V Morávkov ě Learovi dostal Shakespeare dobrou šanci*. MF DNES, 20. 11. 1998.

²⁵ N ěme ková, L.: *Vladimír Morávek*. Praha : Pražská scěna 2004, s. 109

nápady jsou originální a neotřelé. Pohled na takové množství hroících svítek musel být impozantní. Pokud si dobře pamatuji, byla tato scéna doprovázena známými zvuky s bouřicí spojeními, takže to vyvolávalo autentický dojem bouře.

Marie Reslová má k této inscenaci několik výhrad. Podle jejího názoru nebylo obsazení Davida Suchařípy do role Leara správným rozhodnutím. Mladý Suchařípa sice vypadá na víc let, než kolik mu skutečně je, ale stejnou stařeckou zchátralostí a senilitu nelze uvést. Podle Reslové se Morávkova inscenace podobá spíše frašce než tragédii, což hodnotí spíše negativně. Vladimír Procházka se naopak domnívá, že se Morávek tentokrát poměrně držel originálu. Jak již bylo řečeno, *Král Lear* se nikdy nedá hrát celý. *Hrát je možné, řečeno s polským shakespearologem Janem Kottem, vždy jen jednoho z Learů obsažených v textu.*²⁶ Uváděná inscenace bude tedy vždy o něco chudší, ale zároveň bude bohatší o souasný režisérský pohled. Podle V. Procházky dokázal Morávek najít rovnováhu mezi svým pojetím a originálem.

Otrnáct dní později měl *Král Lear* premiéru v pražském Divadle Komedie, kde se režie ujal také mladý a nadějný režisér Michal Doekal. I jeho verze slavné tragédie tihne spíše k nižšímu žánru. Jeho interpretace některých situací a jednání postav se významově posouvá do blíže ležících míst neurčeného prostoru 20. století. To, že je děj posunut do minulého století, lze rozpoznat například tehdy, když nad bitevním polem přelétne bojové letadlo nebo podle uniform vojáků. Marie Reslová však o tom soudí: *Doekal v pokus vtáhnout Shakespearův příběh do analogických souasných realit není důsledný a postupně destruuje vnitřní vazby hry. Slova se dostávají do rozporu s prostředím a okolnostmi a slibná até charakterů se mění ve své karikatury. Z tragédie se pro diváka stává místy neveselá fraška viditelná touto optikou komiksu.*²⁷ Podle Reslové se Doekalova snaha přiblížit Leara v současném našem problému a zkušenostem vůbec nezdařila. Doekal totiž Learův příběh natolik banalizoval, že ho tím přivrátil o jeho hloubku a krásu.

²⁶ Procházka, V.: *V Morákov Learovi dostal Shakespeare dobrou šanci*. MF DNES, 20. 11. 1998.

²⁷ Reslová, M.: *Kde končí tragédie, začíná fraška*. Týden, 49, 1998.

B. Brecht, autor této opery, byl německý dramatik a režisér první poloviny 20. století. Tato jeho asi nejslavnější opera, která vychází z *Žebrácké opery* Johna Gaye, je plná pokrytectví, vypočítavosti, přetvářky, zrady a dalších špatných lidských vlastností. Režisér hradecké inscenace V. Morávek opět provedl mnoho textových úprav. Nejvýraznějším zásahem do povodního textu, bylo zařazení několika úryvků z dalších Brechtových her – *Maloměstské svatby* a *Dona Juana*. Ironický výsměch městské společnosti, která byla zastoupena obrazem londýnského podsvětí přelomu devatenáctého a dvacátého století, vyznívá v Morávkově podání ještě důrazněji než u samotného autora.

Podle divadelního kritika Jiřího P. Kříže patří Morávkova verze *Tígršové opery* k jejímu nejzdařilejšímu výkladu, který se kdy na české divadelní scéně objevil. Hudba významného německého hudebního skladatele první poloviny 20. století Kurta Weilla je doposud velmi působivá. Právě *Tígršová opera* se stala jeho nejznámější prací, možná i proto, že v ní zazníla velmi slavná píseň, Weillův hit *Mackie Messer*.

K celkovému dojmu inscenace se vyjádřil J. P. Kříž takto: *Bez násilných aktualizací zůstalo to podstatné, co dráždilo a zároveň vždy fascinovalo v Brechtovi: ostré kontury – jako istné metody, žralo i způsob obchodování, korupce prostupující svět proletariátu stejně jako policie, justice, ba možná i královské rodiny.*²⁸ Avšak v nich kterých scénách byla aktualizace tehdejších problémů směrem k současnému společenskému dění zřejmá. Poskytovala divákovi možnost kritického zamyšlení nad tím, jakým směrem se společnost během posledních stalet ubírala.

Kritik Jiří P. Kříž ve své recenzi hodnotil také herecké výkony souboru. Zdařilý výkon podle něj odvedl Lubor Novotný, který ztvárnil ženskou postavu Celií Peachumovou. Další výborný výkon předvedl podle Kolára Jiří Zapletal, který v *Tígršové operě* vystupoval dokonce ve dvojroli. V dalších rolích se zaskvěli Pavla Tomicová, Dušan Hebíček, Ondřej Malý, Filip Richtermoc, Josef Šepelka, Andrea Marešková, Simona Babáková, Kateřina Holánová, Zora Valchařová a další. Kladně hodnotil J. P. Kříž také herecké nasazení všech herců i scénách z nevstínce, jehož obraz je podle něj mimořádně působivý. Vyzdvihuje též pěvecké a pohybové kvality celého souboru, které herci prokázali.²⁹ S tímto názorem se nejspíše ztotožnilo mnoho diváků, nebo herce Klicperova divadla lze pokládat za velmi

²⁸ Kříž, J. P.: *Morávek v Hradci vrátil Brechta dnešku*. Právo, 4. 1. 1999.

²⁹ Kříž, J. P.: *Morávek v Hradci vrátil Brechta dnešku*. Právo, 4. 1. 1999.

kvalitní. Jejich herecké, p věcké a tane ní schopnosti jsou dle mého názoru opravdu na vynikající úrovni. Hrade tí herci jsou pro svou práci nadšeni, d lají ji s láskou a je to, alespo podle mého dojmu, na jejich výkonech znát. Vladimír Morávek, kterého si hradecký soubor velmi rychle oblíbil, dokáže všechny, kte í se podílí na vzniku inscenace, strhnout k ohromným výkon m.

Podle J. P. K íže uvedení této inscenace potvrdilo, že Klicperovo divadlo pat í k nejlepším eským divadl m konce 90. let 20. století. Vyslovil dokonce i domn nku, že hradecké divadlo stojí v sezon 1998/1999 na pomyslném vrcholu eského divadelnictví.

Divadelní hra sou asného eského dramatika a režiséra Huberta Krej ího *Dvojí prom na & Bramborové divadlo* m la premiéru 21. kv tna 1999 na letní scén hradeckého Klicperova divadla. Režie této inscenace se ujal samotný autor hry spole n s Vladimírem Morávkem.

V této h e vystupuje pouze šest postav, které ztvárnili Tomáš Ln ní ka, Martina Nováková, Marek Zákostelecký, Zora Valcha ová, Pavla Tomicová a Pavel Horák. Celkov se na této inscenaci nepodílelo mnoho osob. Hudbu m l na starosti Pavel Horák, výtvarná spolupráce byla sv ena M. Zákosteleckému a asistentem režie byl T. Ln ní ka. Ti všichni se objevili i v hereckých rolích.

115. sezona Klicperova divadla byla zahájena 15. září koncertem Hany Hegerové a speciální inscenací Shakespearova *Hamleta*, která byla stvořena jen pro tento jediný večer. Vystoupili v ní přední českí kritici, teatrologové a novináři společně s herci Klicperova divadla. Hudební doprovod měl na starost chlapecký sbor Boni pueri. Toto ojedinělé vystoupení mělo úspěch a splnilo svůj účel. Morávek ho totiž připravil především proto, aby všichni ti, kteří o divadle "jen" píšou a referují, alespoň jednou vyměnili hlediska jeviště a pochopili náročnost práce herců.

O první premiéru této výroční sezony se postaral dramatik a režisér Michal Dočkal, který se v roce 2002 stal uměleckým šéfem Národního divadla. V Hradci Králové představil na začátku sezony 1999/2000 své pojetí A. P. Čechova, které bylo následováno Morávkovou *Maryšou* s podtitulem "*Po pravdě však Makyli To máš za to, bestijó!*". Tato inscenace odstartovala další rozsáhlý projekt *Velká tavba*. Během tohoto projektu, který byl plánován na nadcházející dvě sezony, se počítalo s tím, že by se na jevišti měla objevit významná česká dramata z posledních padesáti let, která měla vliv na rozvoj českého moderního divadla. Důraz se kladl na nové a nekonvenční nastudování jednotlivých her. *Klíová je pro nás slavná hradecká Maryša realizovaná v roce 1981 Janem Grossmanem. On dokázal v tomto stáležijním díle české tragické literatury docílit, že se diváci tiskrát od srdce zasmáli. To bylo na tehdejší dobu nevídané. Svým inem nám dodal odvalu uvést dnes stejné dílo mnohokrát divo ejší a výstředn jší,*³⁰ vysvětlil v rozhovoru pro Mladou frontu V. Morávek. Dalšími tituly v rámci *Velké tavy* budou *Balada pro banditu*, *Naši furianti* i *Písek* Arnošta Goldflama.

Na konci této sezony, konkrétně 9. dubna, se v hradeckém divadle, pod taktovkou V. Morávky a hradeckého souboru, konalo předávání Cen Alfréda Radoka za rok 1999. Atmosféra byla celý večer velmi uvolněná, k tomuž napomáhala i výborná sladká moderátorská dvojice - Arnošt Goldflam s Chantal Poullainovou, která si ze sebe dělala legraci a neustále se popichovala. Aby se večer nezdržoval, tak ocenění ani předávající nesměli na jevišti pronést jediné slovo, mluvit směli pouze moderátoři. Divadlem roku se podruhé za sebou stalo Klicperovo divadlo, což bylo oceněno mohutným potleskem a hradeckí herci doslova zbořili jeviště, nebo při oslavách triumfu zbořili Lízal v statek (z představení *Maryša*) na pozadí scény. Kategorii herečka ovládla hradecká Pavla Tomicová, která porotu zaujala svým ztvárněním Maky v *Maryše*. Mezi oceněnými byl také Pavel Sýkora, autor

³⁰ Kučera, L.: MF DNES, 17. 9. 1999.

scénické hudby k inscenaci *Maryša*. Sám editel divadla Ladislav Zeman k tomu uvedl, že si váží především toho, že se jedná o ceny odborné, tzn. že je udílují kritici, teatrologové a publicisté. *Opakovaný zisk titulu Divadlo roku je především zásluha všech lidí v divadle, ta cena jim patří, protože kdyby jeden jediný selhal nebo neplnil své povinnosti, nic by nám nebylo platné vymýšlet všechny koncepce, skvělé režie a další atraktivní věci. Na to na všechno jsou potřeba sebraní lidé. ... Cena patří ovšem i hradeckým divákům - protože, a to kritici stále opakují, inscenace, které obstojí svojí náročností a svým originálním výkladem a unikátním provedením v Hradci Králové, by jen tak neobstály nikde jinde*, uvedl pro hradecký zpravodaj Radnice L. Zeman.³¹

V úvodu roku 2000 započala další etapa rekonstrukce divadla. Divadelní budova dostala novou střechu a byla instalována klimatizace. Zásadním způsobem byly upraveny interiéry divadla. Zmizel průchod mezi předním a zadním foyer, vznikla bezbariérová sociální zařízení a došlo k opravě schodiště na balkon.

³¹ Radnice, 14, 2000.

V této sezoně se hradecké publikum dočkalo osmi premiér, z nichž dvě režíroval Vladimír Morávek. Morávek se režijně podepsal pod uvedení *Maryši* od bratří Mrštíků a *Hamleta* od W. Shakespeara. *Maryša* byla zařazena do dlouhodobého projektu *Velká tavba*, slavná tragédie *Hamlet* patří do již několik sezón probíhajícího projektu *Bílá ochraňuje Williama Shakespeara!* Nejvíce repríz v této sezoně zaznamenalo uvedení *Balady pro banditu*, kterou ale nerežíroval V. Morávek, nýbrž K. Brožek.

Datum premiéry	Autor dramatu	Název představení	Režie	Počet repríz
9. 10.	A. P. Čechov	Námluvy, svatba a pak výročí	M. Doekal	33
16. 10.	Bratři Mrštíkovi	Maryša	V. Morávek	40
18. 12.	V. Havel	Pokoušení	A. Krob	27
15. 1.	M. Uhde - M. Štádro	Balada pro banditu	K. Brožek	200
4. 3.	W. Shakespeare	Kupec benátský	A. Goldflam	28
25. 3.	W. Shakespeare	Hamlet	V. Morávek	38
6. 5.	J. Capek	O pejskovi a kočičce	Z. Mikotová	58
26. 6.	V. Havel	Zpěvy šílence	R. Lipus	18

Tab. 5 Přehled premiér v sezoně 1999/2000

Unikátní dílo si na tuto sezonu připravil Vladimír Morávek. Společně s Vlastou Smolákovou zrekonstruovali první rukopis *Maryši*, jehož části byly více než sto let neznámé, a upravili je do divadelní podoby. Jednalo se již o třetí Morávkovo ztvárnění tohoto slavného dramatu bratří Mrštíků. Poprvé se s ním utkal v Divadle na provázku, podruhé ho provedl na televizní obrazovku a do třetice ho uvedl v Klicperově divadle.

Hradecká inscenace začíná konkurzem na roli Panny Marie ve vánoční hře. Adeptky jsou tři, režisér Vávra si vybere jednu. V tomto prologu jsou obsaženy dva motivy, které se prolínají celým představením. V linii mariánské se mytizuje spojení mezi hlavní hrdinkou a její patronkou, která se na jevišti od začátku objevuje se zláčeným jezuletem v náručí a mlčky přihlíží dle ní.³² Druhým proužným motivem je motiv vánoční, se kterým se divák setká ještě

³² Patková, K.: *Maška nebo Maryša?*. Divadelní noviny, 14. 12. 1999.

v závěru inscenace. Konec Morávkovy verze *Maryši* se totiž odehrává v úseku adventu. Tomu odpovídá i výtvarné ladění scény, které připomíná lidový betlém. Dležitou roli zde hraje i rovina folklórní, která hrála podstatnou roli i u Mrštíka. U Morávky však ale nejde jen o tradiční dokreslení charakteru představení. Sbor vesničanů má snad na každou klíčovou situaci připravenou patřičnou píseň. *Jako by kdesi existoval její předobraz, a jako by se situace sama rázem začala stávat součástí prastarého osudového mechanismu.*³³

Celá inscenace je zahalena do naivismu, a to jak po výtvarné stránce, tak i pomalým rytmem představení a i jakoby ochotnickým herectvím. *Vzniká dojem jakési lidové barokní hry, jejíž příběh je všeobecně znám a publiku jsou předkládány dopředu určené, dané typy postav. Divák tak více než jedinečné drama jednoho osudu luští jeho symbolické poslání.*³⁴ Morávek staví na povodním dramatu vlastní svěbytnou variaci, která je na originálu jen volně závislá.

Zajímavá je scéna Miloše Zimuly, která dokonale koresponduje s režisérovým záměrem. Na předscéně stojí vycpané zvířectvo a umělé květiny. Za oponou se odehrává obřad v lidovém církevním duchu s živými mariánskými sochami a anděly. Nad celou expozicí je umělecký ovitý mšič. Scéna je pomyslně rozdělena do dvou oblastí. Vpředu se odehrává děj a v zadní části přecházejí a postávají jako loutky sousedé a poutníci. Monology i dialogy jednotlivých postav se odehrávají jakoby zpomaleně, což nepřipomíná parodii, jak by se zprvu mohlo zdát, ale vede to k poznání lidské povahy.

Jedním z hlavních motivů celé inscenace je káva, která se objevuje na scéně téměř v každém okamžiku. Na scénu se neustále nosí velké bílé hrnky s kávou, a kolik desítek jich již na stole leží. Dokonce i na zárubni dveří je umístěn hrnek se lžičkou, která při každém otevření začne cinkat jako při míchání kávy. Jaké je potom překvapení, když na závěr není Vávra otráven kávou, ale polévkou. V této závěrečné tragické situaci se objevuje černý humor, když jeden z vesničanů při pohledu na svýjejíčího se Vávru vykřikne: "Dejte mu polívku, ta ho postaví na nohy!"

Do role Maryši nebo spíše Mačky byla obsazena Morávkova oblíbená herečka Pavla Tomicová, která je zprvu nemotorná a chvílemi až smušná. Postupně se z ní stává vyrovnaná a klidná žena, smířená se svým osudem. Vávra v podání Ondřeje Malého je na první pohled cizinec. Je nalíčen jako jižanský, neslovanský typ s úzkým knírkem, jehož jednání je

³³ Patková, K.: *Mačka nebo Maryša?*. Divadelní noviny, 14. 12. 1999.

³⁴ Hulec, V.: *Hradecká Maryša je víc Morávkova než bratři Mrštíci*. MF DNES, 5. 11. 1999.

racionální a neprohlédnutelné. Francek, kterého ztvárnil Václav Veselý, je typický venkovský chasník, jehož vztah k Ma ce a celé vesnici je spíše provokativní než láskyplný.

Necelé tři týdny po hradecké premiéře byla *Maryša* uvedena na scéně Národního divadla. Režisér J. A. Pitínský vycházel z klasické verze textu, ale dalo se očekávat, že i jeho pojetí bude neobvyklé. Překvapivě tomu tak nebylo. Hlavní dějová linie zůstává tradiční, Pitínského rukopis se objevuje jen okrajově. Kamila Patková zhodnotila obě inscenace, Morávkovu i Pitínského, v Divadelních novinách: *Pitínského Maryše jako by chyběl jednotící výraz, který by ji dle sledné stavě s vnitřní sevností. Ve srovnání s ní je Morávková Maryša sice v jednotlivostech pěknejší a syrová, ale s ostře formulovanou a vyhraněnou režijní koncepcí, která v sobě nese zároveň kouzlo i nesnesitelnost postmoderního divadla konce století.*³⁵

Na jaře 2000 si Morávek vytyčil další nemalý cíl. V hradeckém divadle zinscenoval v rámci projektu *Běh ochraňuj Williama Shakespeara!* slavné Shakespearovo drama *Hamlet*. Nebyl by to však Morávek, kdyby klasické dílo nepřetvořil k obrazu svému. Prostor jeviště nebyl pro jeho záměr dostatečně rozsáhlý, takže se prolog inscenace, král v pohřebě, odehrával na prostranství před divadelní budovou, jejíž přelí bylo zahaleno do černého sukna. Při příchodu smutečního průvodu přijel pohřební vůz, ze kterého byla vynesena nefalšovaná rakev. Kritik Jan Kerbr zhodnotil tuto část inscenace slovy: *Šlo o pohřeb těm venkovským, přijelo auto s rakví, dle stojní králové pozstali i smuteční hosté. V tomto dramatickém kusu jde o pohřeb státní, dle zprostředkovává (nejspíše i pro média) moderátorka - ve výrazu přeseň Martina Soukové.*³⁶ Poté pronese syn zesnulého slavnostní rozloučení. Následuje přechod do divadla, kde se další část tragédie odehrává na svatební hostině, která však svým výtvarným pojetím spíše připomíná Poslední večeři. Tedy, nejdelší díl produkce, za jiná vystoupením kořenných herců, které neprobíhá pouze na jevišti, ale také v hledišti. Ostatní postavy tragédie ho totiž sledují z první řady na balkóně.

Scénograf Martin Chocholoušek vytvořil dekorace pro pompézní hostinu i ponurý hrob, kde desítky malých bílých křížů připomínají válečné hroby. Scéna je laděná do Morávkových oblíbených odstínů - černé, červené, bílé a zlaté. Stejně jsou pojety i kostýmy Evy Morávkové. Hudbu, která je velmi působivá, zkomponoval Vladimír Franz. Jiří P. Kříž ji

³⁵ Patková, K.: *Ma ka nebo Maryša?*. Divadelní noviny, 14. 12. 1999.

³⁶ Kerbr, J.: *Hradecký Hamlet s úšklebkem Mony Lisy*. Divadelní noviny, 18. 4. 2000.

zhodnotil slovy: *Považuji ji v rozpětí od inspirovanosti v monumentálních stědovkých chórech až k pesným dodekafoniím vyostujících se vztah za další jedinečný part nevyčerpatelné invenčního hudebníka.*³⁷

V roli Hamleta se objevil Václav Veselý. Hamlet toužící po pomstě se však sám dopouští vlastních křivd. V povodní poloze zanechal Morávek postavu Ofélie v podání Kateřiny Holánové i jejího otce Polonia (Vlastimil Štátník). Bezpohlavní charakter zrádce Rosencrantze a Guildensterna perfektně našel v ženském herectví, ztvárňujícím mužské úlohy. V těchto rolích se zaskvěly Kamila Sedlářová a Simona Babáková. Postava Horatia (Josef Šepelka) se Morávkovi zdála příliš pozitivní, a proto jí vtiskl novou tvář. Horatio, jeden z nejlepších Hamletových přátel, nese vinu za vraždu jeho otce. *To tak někdy může být, že někdo má někoho hrozně rád, ale v jistém zásadním smyslu selže. Horatio zradil, žije pod pokrovem té skutečnosti, a to ho trhá na kusy,*³⁸ řekl Morávek. Klaudius, ztvárněný Ondřejem Malým, je kultivovaným a inteligentním zoufalcem. Velký prostor patří duchu Hamletova otce, který je ve většině inscenací pouhým stínem. Této role se zhostil Jiří Klepl, který je v hradecké inscenaci po celou dobu přítomen na jevišti a rozmlouvá s Hamletem.

Kritici se opět rozdělili na dva tábory. Jedni Morávka vychvalovali, druhí hanili. Ti nespokojení poukazovali na to, že z povodního textu nezbylo v této inscenaci téměř nic a že i chápatý divák musí být poměrně dost zmaten. Ti, kteří Morávka chválili, vyzdvihovali především to, že dokáže ozvláštnit jednotlivé scény tak, jak by to nikdo nečekal a fyzicky zhmotnit pocity, o nichž víme, že v nejslavnější tragédii, kde se děj odvíjí, ale již dlouho je na vlastní oči nikdo nevidí.³⁹ A коли divadelní kritik Richard Erml ocenil řadu originálních nápadů a dostatek fantazie, zůstala podle něj inscenace za očekáváním. Kritizuje nejen to, že celá první polovina hry se odehrává u svatebního stolu, který zabírá celé jeviště, ale také to, že jednotlivé repliky postav jsou oproti originálnímu textu značně přeházené a proškrtané. Morávek veškerými prostředky, hudbou, scénickými obrazy i nesnesitelnou hereckou intonací, útočí na emoce diváků. *Problém je však v tom, že smělý oblouk inscenace zůstal nedostavěný, nepřeklenul to celé slzavé údolí. Také druhá část má fascinující scény, například šílenství Ofélie, využívající opět kontrast společensky šikrobené situace návštěvy a motorické neschopnosti zoufalé Ofélie si nalít čaj, pozít zázraky. V tu chvíli téměř fyzicky cítíte blízkost*

³⁷ Kříž, J. P.: *Hradecký Hamlet zářící jak hvězda na nebi*. Právo, 30. 3. 2000.

³⁸ Chadimová, M.: *Bude to úžasný příběh o lásce a nenávisti, co se tak divně promíchají*. HK noviny, 12. 2. 2000

³⁹ Erml, R.: *Hamlet*. Reflex, 16, 2000. In: Němečková, L.: *Vladimír Morávek*. Praha: Pražská scéna 2004, s. 116

*erva propukajícího šílenství.*⁴⁰ N které scény bohužel takový dopad nemají a p sobí jaksí nepropracovan , jako jakési torzo režisérova originálního nápadu.⁴¹ Pozitivn hodnotil tuto inscenaci také J. P. K íž, který se vyjád il o Morávkov pojetí *Hamleta* jako o tém dokonalé inscenaci, které k dokonalosti nechybí tém nic. Jan Kerbr se p idal na stranu t ch, kte í Morávkova *Hamleta* vysoce ocenili. V této inscenaci vidí paralely s p edchozími shakespearovskými inscenacemi a dodává, že jde o úctyhodnou interpretaci, která odvážn propojuje patos s groteskou. Hradecký soubor je podle n j natolik kvalitní, že si m že dovolit uvád t takové inscenace, které by v jiných divadlech neobstály. Eliška Skokanová vidí p ínos Morávkova *Hamleta* v tom, že takové pojetí tohoto slavného dramatu eské divadlo ješt nezažilo.

⁴⁰ N me ková, L.: *Vladimír Morávek*. Praha : Pražská scéna 2004, s. 116

⁴¹ N me ková, L.: *Vladimír Morávek*. Praha : Pražská scéna 2004, s. 115-120

Sezona 2000/2001 přinesla do hradeckého divadla jednu zásadní změnu. Vladimír Morávek již neobnovil smlouvu na umleckého šéfa divadla, nebo tuto funkci kvůli své zaneprázdněnosti již nestíhal. Jeho spolupráce s divadlem však neskončila, Morávek podepsal pro tuto sezonu smlouvu jen jako režisér. Klicperovo divadlo zůstalo v této sezoně bez umleckého šéfa, nebo celá tato sezona byla seznámeným předstihem v podstatě připravená.

I v tomto roce bylo hradecké divadlo oceněno v anketě Ceny Alfréda Radoka 2000. Cenu převzal hudební skladatel a malíř Vladimír Franz, který se stal vítězem v kategorii nejlepší hudba, a to za hudbu k inscenaci *Hamlet*.

Dramaturgie této sezony vycházela především z dlouhodobých projektů. V rámci projektu *Velká tavba* byla uvedena Jeffersova *Pastýřka putující k dubnu*, jejíž režie se ujal slovenský režisér Marin Pecko. Další velký projekt *Bílá ochraňuj Williama Shakespeara!* pokračoval komedií *Jak se vám líbí* v režii Jakuba Koráka.

Klicperovo divadlo opět přichystalo projekt, který nemá v dějích obdoby. Jedná se o svérázný pohled na paralelu lidského a hmyzího hemžení na přelomu tisíciletí. Projekt *Ze života obludného hmyzu* je společnou prací sedmi režisérů v supervizi Vladimíra Morávky. Morávek chtěl uvést takovou inscenaci, která by odrážela duch doby, ve které se právě nacházíme, tedy přelomu tisíciletí. Pro tuto myšlenku se mu nejlépe hodilo srovnání lidského a hmyzího života, který se v dějinách dramatické literatury mnohokrát osvědčil. *...lov k vnímání nadhled nad hmyzím světem a umí ho soudit, přesně vidí vše pošetilé, co se tohoto světa týká. Proto se nám hmyzí tematika zdála jako výborné zadání pro společnou práci více režisérů*⁴², dodal Morávek. Podobná společná práce více tvůrců se v minulosti objevila pouze jednou. Jednalo se o projekt klipové operní inscenace *Best of Mozart*, která se hrála v produkci Opery Mozart v komorním sále na pražské Novotného lávce.

Na jaře 2001 uvedl Morávek v hradeckém divadle svého prvního Antona Pavloviče. Na své domovské scéně zrežisoval *Tři sestry*, které se staly první inscenací v dlouhodobém projektu *Pechovské m. K Těm sestrám* přibyla v další sezoně dramata *Racek* a *Strýček Václav*, která společně vytvořila v Klicperově divadle trilogii *Pechovské m.* Tento ojedinělý projekt, na české scéně dosud neznámý, vynesl Klicperovu divadlu mimořádný zájem médií, diváků i kritiků. Podařilo se dokonce i uvedení této trilogie během

⁴² Machalická, J.: *Hmyzí hemžení na přelomu tisíciletí*. Lidové noviny, 15. 1. 2001.

jednoho jediného dne. V červnu 2003 během festivalu Divadlo evropských regionů v Hradci Králové a v říjnu 2003 v Praze na divadelním festivalu ...p íští vlna / next wave...

V sezoně 2000/2001 uvedlo Klicperovo divadlo pouze šest premiér. Režie dvou z nich se ujal V. Morávek. První premiérou sezony byla hra *Divadlo jako mor*, která se ale do kalamitních pouhých pěti repríz. Další hrou režírovanou V. Morávkem byly *Tři sestry* ruského dramatika Antona Pavloviče Čechova. Tímto dramatem byl otevřen další Morávkův projekt *Čechovův ech m*. Ještě pod jednou premiérou byl v této sezoně podepsán Vladimír Morávek. Nebyl ale jejím jediným režisérem. Jednalo se o představení *Ze života obludného hmyzu*, které režírovalo společnými silami sedm českých režisérů. Nejvíce repríz v této sezoně zaznamenalo uvedení hry amerického prozaika, básníka a dramatika R. Jefferse *Pastýkař putující k dubnu* v režii M. Pecka.

Datum premiéry	Autor dramatu	Název představení	Režie	Počet repríz
20. 10.	G. Rijnders - K. Steigerwald	Divadlo jako mor	V. Morávek	5
13.1.	Různí autoři	Ze života obludného hmyzu	V. Morávek, M. Došek, D. Jabab, Z. Plachý, P. Šimák, M. Tichý, N. Vangeli	36
20. 2.	Robinson Jeffers	Pastýkař putující k dubnu	M. Pecko	56
10. 3.	A. P. Čechov	Tři sestry	V. Morávek	32
24. 3.	W. Shakespeare	Jak se vám líbí	J. Korábek	38
26.5.	J. W. Goethe	Faust	I. Rajmont	24

Tab. 6 Přehled premiér v sezoně 2000/2001

Tato inscenace vznikla spojením dvou her - hry českého dramatika a publicisty Karla Steigerwalda *Hraj komedii* z roku 2000 a hry *Fanda* od nizozemského dramatika, režiséra a herce Gerardjana Rijnderse.

Toto představení nebylo zvláštní pouze tím, že bylo utvořeno ze dvou her, každé od jiného autora, ale také tím, že bylo nastudováno dvěma divadelními soubory. Ve hře *Divadlo jako mor* se představili herci Klicperova divadla společně s herci Městského divadla Karlovy Vary.

Tato inscenace získala *Cenu Sazky a Divadelních novin* za sezonu 2000/2001 v kategorii alternativní divadlo. Jednalo se o první ročník tohoto ocenění, které udílí časopis Divadelní noviny, a hlavním sponzorem celé akce je akciová společnost Sazka. Cenu převzal ve Studiu Ypsilon, kde se předávání konalo, režisér této inscenace Vladimír Morávek.

Bohužel jsem o této inscenaci nesehnala žádné další informace. Po etrepríz, kterých bylo pouze pět, vypovídá o tom, že se buď tato inscenace nesetkala s ohlasem publika, nebo že bylo její provedení natolik náročné, nebo se museli sejít herci z různých měst a ze dvou divadel, že nebylo v silách režiséra, herce a dalších tvůrců představení zinscenovat tuto hru vícekrát.

Společný projekt sedmi režisérů - N. Vangeli, režisérky, tanečnice choreografky a překladatelky, V. Morávka, D. Jábala, Z. Plachého, zakladatele alternativní brněnské scény Sklenářská louka, M. Tichého a P. Šimáka, erstvých absolventů JAMU, a M. Doekala - byl volně inspirován *Promnou* Franze Kafky, *Broučky* J. Karafiáta, *Ferdou Mravencem* O. Sekory a *Ze života hmyzu* bratří Čapků. Výběr jednotlivých režisérů závisel i na subjektivním rozhodnutí V. Morávky, který se o nich vyjádřil: *Jsou to lidé, o nichž dobe vím, že se snaží hledat a formulovat divadlo v dosud netušené podobě. Pevně ují hranice jeho běžného chápání v té výstřední a poněkud nešťastné podobě. Jsou zajímaví právě pro svou nezáaditelnost.*⁴³ Přípravy trvaly více než rok. Nakonec došlo k dohodě, že každý režisér připraví svoji vlastní desetiminutovou etudu na téma lov ků a hmyz, jejichž pojítkem bude tenis z Kafkovy *Promny*. Dramaturgyní byla Lucie Němečková, kostýmy měla na

⁴³ Machalická, J.: *Hmyzí hemžení na přelomu tisíciletí*. Lidové noviny, 15. 1. 2001.

starost Sylva Hanáková a o scénu se postaral Marek Zákostelecký. Za zmínku stojí i nadsazená a vtipně pojatá choreografie Petra Šimka a hudba, která je společným dílem několika autorů a hudebních skupin.

Rámec inscenace tvoří tené části z Kafkovy *Proměny*, které lení jednotlivé obrazy, a také defilé berušek, které nesou tabuli s nápisem oznamujícím, která část se právě bude hrát. Jednotlivé vize všech režisérů jsou propojeny dvěma leitmotivy. Prvním je etba Kafkovy povídky *Proměna*, jejíž tená , postava v této divadelní hře ztvárnil Filipem Richtermocem nebo Václavem Veselým, sedí v pravém portálu v klesle, před kterým bylo na kovové nožce instalováno otáčivé rameno s lupou, do níž chvílemi mluvil. Toto prohození smyslu - zraku a sluchu - poutá svou neobvyklostí pozornost nejen k aktu samému, ale i ke složkám tohoto divadelního díla: především ke zvuku.⁴⁴ Druhým hlavním motivem je biblická potopa, která se během celé inscenace rozpracovává a aktualizuje. Ve východoeském zpravodaji amatérských divadelníků *Divadelní hromada* bylo k inscenaci uvedeno: *Inscenace není skládáním epizod - n kolik z nich se hraje na pokračování, prolíná s ostatními a dotváří pocit celistvosti hmyzoidské říše. Jednotlivým prvkem je právě rnost divadelního jazyka tvrců v hlasných i zatajených, který každý po svém vzdalí pocitu bratrské apokalyptiky a připomíná, jak smutné a malicherné se jeví naše lidské pinožení.*⁴⁵ V této hodinové inscenaci se složitě prolínají jednotlivé části, které se v daný moment spojují, rozpojují a následně na sebe zase navazují. Tímto postupem se skládají nové souvislosti a významy, stupňuje se smutnost lidstva, které zapomíná, že život je příliš krátký na to, aby se zabývalo nepodstatnými skutečnostmi. *Vladimír Morávek Kafkovo existenciální téma propojuje s Drábkovou hrou Holubcové volba*, v níž různé hmyzí druhy podstupují selekci, aby získaly právo na pobyt v Noemově arše. Zároveň tak ústí v tísnivou metaforu transportu na vlně nebo blíže neurčeného ohrožení, které si jedni matně domnívají, zatímco druhí mu jásají a bezstarostně jdou vstříc.⁴⁶ Právě tento moment nejvíce odkazuje k pocitu doby, který chtěli tvrci vyjádřit. Inscenace však nemá v divácích vyvolat depresivní dojem. Dramaturgyně této inscenace to shrnula takto: *Jde o jakousi podívanou na to, jak sledujeme hemžení lidské a hmyzí, o pohled přes zvětšovací sklo. Pod ním se zdají všechny tvary, ale i těba city a emoce nejen daleko větší a obludnější, ale též krásnější.*⁴⁷

⁴⁴ Ptáková, V.: *Ze života obludného hmyzu*. Divadelní noviny, 6. 2. 2001.

⁴⁵ Divadelní hromada XXX., jaro 2001

⁴⁶ Machalická, J.: *Hmyzí hemžení na přelomu tisíciletí*. Lidové noviny, 15. 1. 2001.

⁴⁷ Ptáková, V.: *Ze života obludného hmyzu*. Divadelní noviny, 6. 2. 2001.

Inscenaci *Ze života obludného hmyzu* dále propojují odpovědi po asi, které odpovídají potopu. Staec Noe konkurzem vybírá páry, které si zajistí místo na jeho arše přežití. Do tohoto složitého celku vstupují krátké etudy jednotlivých režisérů. Úvod mají na starosti *Jepice* v nastudování Pavla Šimáka, který v této části poukazuje na to, jak se člověk na něm ukazuje v celkové lidské existenci jako nicotný. Na něj navazovala část *Holubcové volba*, kterou napsal Vladimír Morávek. Poté přicházejí na řadu *Brouci* Zdeňka Plachého a *Koistníci a parazité* Martina Tichého. *Lepidoptera* Niny Vangeli se od ostatních svým pojetím lišila. Vycházela z autoriných zkušeností s přípravou pohybového divadla a odkláněla se od povodního zadání. Vangeli tvrdí: *Líbilo se mi, že mohu zajít až tam, kam mponese moje fantazie. Hmyzí literatura je pro náš malý národ přízračná a zajímavé je, že vlastní dílo apk z této inscenace pomalu vymizelo a vznikla doslova kafkovská nálada.*⁴⁸ Další částí je *Nejlepší je Ferda* v režii M. Doekala, jejíž hlavním hrdinou je osamělý dít, které trpí nočními mrami. Na něj navazuje Jabova *Prom na semifinále* a celá inscenace je zakončena etudou *Berušky tanící o život* V. Morávka.

Jana Machalická hodnotí inscenaci veskrze kladně. Uvádí, že jednotlivé části jsou spojeny do celku, který se vzájemně obohacuje, ale někdy i pohlcuje. J. P. Kříž uvádí: *Motýlí rozkídlenosti, svtlušské hravosti, v elí pracovitosti, mravení pilnosti, pavouí neúnavnosti, tarantulí jedovatosti, komáí krvelačnosti souboru i meláúmu brouounství režiséřské sedmice - několikrát Salve!*⁴⁹ Vra Ptáková vyzdvihla z celé inscenace především *Brouky* v režii Zdeňka Plachého. Představení jako celek má podle ní velký náboj, ale chvílemi je natolik přeplněné různými postavami a motivy, že ani opravdu pozorný divák nemůže pochopit, co tím chtěl Morávek vlastně říct.

⁴⁸ Kuera, L.: *Hmyzí hra má premiéru*. MF DNES, 13. 1. 2001.

⁴⁹ Kříž, J. P.: *Hmyzí svět lidí - vidno sedmi*. Právo, 16. 1. 2001.

Dílo ruského klasika Antona Pavloviče Čechova uchopil Morávek opět podle svého, tedy nekonvenčního vidění. *Tři sestry* v podání Vladimíra Morávka nejsou totiž, nýbrž ty. Kritik Z. A. Tichý uvedl: *Z Višňového sadu si vypůjčil postavu guvernantky Charlotty, které zde přisoudil post kabaretní provokyn: s francouzským akcentem pozdraví publikum, předvede pár kouzelnických triků, zazpívá šanson a během představení přide další songy.*⁵⁰ Morávek, jako již tradičně, vstupuje do inscenace adou škrtem, ale i citací a odkazem. Nenarušuje tím však důležitou situaci, vztahy a problémy. Vše je vylíčené stejně jako u Čechova. Trojice sester spřádá plány o cestu do Moskvy, jejich bratr Andrej se nechá vmanipulovat do nerovného manželství s Natálií, kterou ztvárnila Simona Babáková v alternaci s Andreou Mareškovou, a osudy všech se protnou s osudy oficírní místní posádky.⁵¹ Jen inscenace je poněkud jiná, než jakou ji vytvořil sám klasik. Místo slov volí Morávek obrazy, místo pouze nařčených situací používá konkrétní obrazy doplněné slovem. *Hned úvodní prolog naznačuje, že Morávkovo pojetí směřuje od provokativní předlohy - ovšem za jejího dokonalého respektování - k aktuálně pojímané transpozici, připomínající leckdy spíše než čechovovský realismus gogolovskou nadsázku.*⁵²

Důležitou roli hraje v této inscenaci výtvarná složka, která využívá výraznou symboliku barev, ale neopomíná historicko-umlecké souvislosti. Výtvarné ladění odpovídá době, ve které Čechov žil. Divadelní teoretička Věra Ptáková k výtvarnému zpracování této inscenace v recenzi v Divadelních novinách uvedla: *Irina proporcemi a designem vstupní toalety připomíná dámy z obrazů Gustava Klimta, kostýmy a líčení se navíc vztahují stejně k výtvarnému expresionismu jako k hrdinům expresionistického filmu: černé obleky, černé rty, černé podmalování očí.*⁵³

⁵⁰ Tichý, Z. A.: *Čechov také (ne) napsal*. MF DNES, 10. 4. 2001.

⁵¹ Tichý, Z. A.: *Čechov také (ne) napsal*. MF DNES, 10. 4. 2001.

⁵² Hejzlar, T.: *Královéhradecké představení jako aktualizovaná výpověď o pravdě, hlupáctví i nadsázce*. Haló noviny, 4. 4. 2001.

⁵³ Ptáková, V.: *Tři sestry na kraji tisíciletí*. Divadelní noviny, 8, 2001. In: Němečková, L.: *Vladimír Morávek*. Praha: Pražská scéna 2004, s.136

Obr. 4 černé kostýmy⁵⁴

Obr. 5 Tmavé ladění scény⁵⁵

I výtvarné ladění scény výborně koresponduje s probíhajícím dějem. Zajímavá je podoba těchto dějství, která vychází z neotřelé interpretace dějchova. *Ohrožení msta požárem bývá ve Těch sestrách zpravidla ním poněkud vzdáleným, co je především v něm tem konverzace. Tady však forbbínu zaplnily deky a lehátka připravené pro obě katastrofy a namísto salónních dialogů je vše propojeno se zmatkem, úprkem a hektickými přípravami.*⁵⁶ Scéna Martina Chocholouška a kostýmy Sylvy Hanákové patří k těm inscenacím složkám, které dodávají nastudování punc osobitosti. Zajímavé je, jak scénograf například dělá m Prozorovových v guberniálním městě. Symbolické je i kyvadlo, které postavám odměňuje jejich čas právě touze po splnění jejich marných snů o život. Velmi elegantní jsou zvláště modré laděné kostýmy tří sester – Olgy, Máši a Iriny

⁵⁴ Osobní stránky Bc. Michal Souček [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na: <<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Trisestry2001/pages/P3080413.htm>>

⁵⁵ Osobní stránky Bc. Michal Souček [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na: <<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Trisestry2001/pages/P3080300.htm>>

⁵⁶ Tichý, Z. A.: *Jak Morávek roztavil Tě a sestry*, Svět a divadlo, 2, 2002.

Obr. 6 D m Prozorových⁵⁷

Obr. 7 Scéna⁵⁸

Morávek nezapomíná ani na zvukový doprovod, který v celém projektu hraje významnou roli. M žeme vedle sebe slyšet znít církevní chorál, kabaretní pop vek, ukolébavku i pochod, a to všechno tak hlasit , až to divák m trhá uši. Opomenuty nejsou ani r zné zvuky, které se vztahují k práv probíhajícímu d ji. Nap íklad p i p estavb rodinného sídla se najednou ozve zvuk vrta ky, kladiva i mícha ky malty.

*Aby Morávek vtáhl do svého mikrosv ta sblížení se s echovem a jeho dobou diváka maximáln , pozve ho navíc o p estávce p ed zda ile zrenovovanou budovu královéhradeckého Klicperova divadla na p ilehlé exteriérové atrium. Zde se pak p i sklence šampa ského i v chladivém ve eru odehrává h ejivá n mohra s tancem, pantomimou, s ruskými san mi, ba dokonce i skute ným oh ostrojem.*⁵⁹

Jan Kerbr zhodnotil tuto inscenaci pro Lidové noviny (19. 3. 2001) takto: *Režisérova invence dokáže sugestivn vyvolat zm ny nálad, prázdnotu domu bez lásky i drastickou destrukci obydlí, již velí praktická a necitlivá švagrová sesterského tria. Výsledný tvar má úctyhodné rozvržení i temporytmickou gradaci, složitost psychologického p ediva mezi postavami, tato p ednost echovovské dramatiky, se však dostala do pozadí. S tímto tvrzením se ztotož uje i Z. A. Tichý, který dodal, že divák nesmí ekat klasické a známé T i sestry. Morávkova úprava je svým zp sobem krutá. N které scény, které by se daly považovat za st žejní, se tam v bec neobjevují. Jeho pojetí sm uje k p esné a detailn promyšlené*

⁵⁷ Osobní stránky Bc. Michal Sou ek [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na: <<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Trisestry2001/pages/P3080110.htm>>

⁵⁸ Osobní stránky Bc. Michal Sou ek [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na: <<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Trisestry2001/images/P3080312.jpg>>

⁵⁹ Hejzlar, T.: *Královéhradecké p edstavení jako aktualizovaná výpov o pravd , hlupáctví i nad asovosti*. Haló noviny, 4. 4. 2001.

*souh e ansámblu, ke zkratce i výrazné stylizaci. Dokonce ani dialogy tady nemají obvyklý spád: režisér jako kdyby zahuš oval b h asu - repliky z stávají viset ve vzduchu a jejich smysl akcentují hudební p ed ly klavíru a houslí, podobn jako v cirkuse, kde artistická ísla vypíchne virbl kapely.*⁶⁰

V hlavních rolích zazá ily Marcela Holubcová v roli vnímavé Iriny, Martina Nováková ztvárnila prakticky smýšlející Olgu a Kate ina Holánová se p edstavila v roli tápající Máši. Andreje Prozorova ztvárnil Filip Rajmont, ve vedlejších rolích vystupují také L. Novotný, J. Zapletal, M. Eliášová, A. Mare ková a další.

Obr. 8 T i sestry⁶¹

Obr. 9 Modré kostýmy hlavních postav⁶²

Ve stejné době byla echovova hra *T i sestry* uvedena i ve Východo eském divadle v Pardubicích, kde je režíroval František Laurin. I on zbavil hru p ehnaného lyrismu, ale celkové pojetí bylo zna n odlišné.

⁶⁰ Tichý, Z. A.: *Co echov také (ne) napsal*. MF DNES, 10. 4. 2001.

⁶¹ Osobní stránky Bc. Michal Sou ek [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na: <<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Trisestry2001/pages/P3080428.htm>>

⁶² Osobní stránky Bc. Michal Sou ek [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na: <<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Trisestry2001/pages/P3080381.htm>>

V této sezoně připravilo Klicperovo divadlo pro své diváky další dramaturgický cyklus, který uvedlo pod názvem *Goldflam v seznam*. Na podzim měla premiéru Goldflamova *červená knihovna* v režii Akrama Staška, která je zajímavá tím, že byla napsána pouze pro jednu herečku. V hradeckém divadle byla do této role obsazena Kamila Sedlářová. Na jaře nastudoval hradecký soubor další Goldflamovu hru *Písek*, jejíž režie se ujal Vladimír Morávek. Tato hra obsahuje mnoho autobiografických prvků z autorova života. Další inscenací cyklu *Goldflam v seznam* byla hra *Život bohémy*, kterou Goldflam nejen napsal, ale také v hradeckém Klicperov divadle zrežisoval. Cílem tohoto dramaturgického projektu bylo přiblížení umlecké všestrannosti tohoto brněnského divadelníka.

I v této sezoně získalo hradecké divadlo několik prestižních ocenění. Petra Výtvarová získala cenu Thálie a Klicperovo divadlo bylo opět vyhlášeno nejlepším divadlem České republiky v anketě Ceny Alfreda Radoka. Na mezinárodním festivalu v českém Těšíně uvedlo Klicperovo divadlo Šechovova *Racka*, se kterým vyhrálo hlavní cenu festivalu.

Klicperovo divadlo si na tuto sezonu připravilo devět premiér. Dvě z nich opírá pod režijním vedením Vladimíra Morávka. 9. března měl na hlavní scéně premiéru *echov v Racek*, který byl druhou hrou v dlouhodobém projektu *echov ech m*. Na konci dubna byla uvedena Morávkova verze Goldflamovy autobiografické hry *Písek*, která byla jednou z představení dramaturgického projektu *Goldflam v seznam*.

Datum premiéry	Autor dramatu	Název představení	Režie	Počet repríz
22. 9.	W. Shakespeare	Sonety, pánové, sonety!	J. Krofta	24
6. 10.	A. Goldflam	červená knihovna	A. Staněk	23
20. 10.	W. Shakespeare	Troilus a Kressida	J. Korábek	18
1. 12.	J. Durych	Boží duha	J. A. Pitínský	18
12. 1.	J. Suchý - V. Morávek - J. Šlitr - F. Havlík - P. Horák	Špatně placená procházka	R. Balaš	60
23. 2.	Z. Plachý - J. Šimáček	Nepohodlný indián	Z. Plachý	18
9. 3.	A. P. echov	Racek	V. Morávek	23
27. 4.	A. Goldflam	Písek	V. Morávek	26
18. 5.	A. Goldflam	Život bohémy	A. Goldflam	28

Tab. 7 Přehled premiér v sezoně 2001/2002

Racek Antona Pavloviče *echova* byl napsán v roce 1896 a již v roce 1898 byl poprvé uveden v Praze ve Švandově divadle pod názvem *ejka*. O více než sto let později byl uveden na scéně Klicperova divadla v režii V. Morávka. *Racek* byl druhou inscenací v *echovovské* trilogii a byl uveden bez jediného dne přestávky rok po uvedení *Tři sestry*. Tragicky laděná komedie *Racek* byla nejen součástí projektu *echov ech m*, ale také projektu *Velká tawba*, kterým hradečtí divadelníci připomínají nejzajímavější představení českého divadla posledních padesáti let. Touto inscenací vzdal Morávek hold především jednomu režisérovi Petru Lébloví, který režíroval *echova* v pražském Divadle Na zábradlí.

Tato divadelní hra nemá výraznější dŕžovou linii, dŕž je tu potla en a do st edu zájmu se dostává vnit ní život postav, jejich beznadŕž a neschopnost vyrovnat se s životními p ekážkami. *Racek* se odehrává v Rusku na p elomu 19. a 20. století a všechny jeho postavy hledají smysl lidské existence, který ve v tšin p ípad nenachází. Podle Morávka je toto drama o hlupácích, kte í si neuv domují svou hloupost a naopak se domnívají, že jsou ohromn chyt í a tím se pro ostatní stávají sm ňnými. Morávek to shrnul do jedné v ty: *chceme zábavn hrát o pitomcích, jak si to echov vždycky p ál, a pak plakat velké ho ké slzy.*⁶³

Morávek tuto inscenaci propojuje s již uvedenými *T emi sestrami*. Tato dv p edstavení spojují jak vn jší motivy, kterými jsou nap íklad shodné rekvizity í zmenšenina domu Prozorovových umíst ná na scén , tak i vnit ní režijní uchopení t chto her. Stejn jako *T i sestry* se *Racek* odehrává v rytmu tanga a rámují ho kabaretní výstupy Charlotty, jejíž postava umoc uje dojem jednotnosti obou her. Stejn jako ve *T ech sestrách* je lad na i scéna Martina Chocholouška. Dalším shodným rysem je i to, že se meziscéna odehrává p ed divadlem. Vladimír Morávek objasnil význam této hry t mito slovy: *Racek navazuje na p íb h T í sester, ale zatímco Sestry jsou velkou freskou o sv t , Bohu a marnosti, tak v Rackovi nep jde o teskné íkání o smyslu v cí, ale o divokou komedii, v níž se po jevišti snaží co nejkrásn ji p echázet r zné postavy zachvácené iluzí, že jejich srdce i ego jsou vyvolené a zá í z nich sv tlo. Oni jsou um lci a jejich bytí je p edur uje k tomu, aby trochu jinak jedli salám Vyso ina, trochu jinak etli Maupassanta a trochu jinak se ráchali v rybní ku.*⁶⁴

Kritik Z. A. Tichý hodnotil hned v úvodu své recenze zvlášt zvuk a scénu této inscenace. Není se emu divit. Zvukový doprovod je op t velice výrazný a skv le dopl uje probíhající dŕž. Divák tedy slyší k ík rack , ukot odpalovaných kriketových mí k , šplouchání vody, st elbu í projížd jící vlak. Ani scéna Martina Chocholouška nez stala za o ekáváním. Na jevišti se každou chvíli objevuje pojízdný kurník plný rack , válí se tam n kolik rybích koster, nechybí ani nadživotní portrét Treplevovy matky, se kterým se mladý Treplev b hem p edstavení dohaduje. Dalšími rekvizitami jsou invalidní vozík, postel í kule níkový st l.

⁶³ Mare ek, P.: *Morávek nastudoval Racka*. MF DNES, 8. 3. 2002.

⁶⁴ Mare ek, P.: *Morávek nastudoval Racka*. MF DNES, 8. 3. 2002.

Do jedné z hlavních rolí byla obsazena Morávková dvorní herečka Pavla Tomicová, která se vrátila z mateřské dovolené. V Rackovi ztvárnila herečku Irinu Arkadinovou, kterou hrála s noblesou, ale zároveň s humorným nadhledem. Z Arkadinové si tu a tam dělala legraci. V tšinou to bylo ve scénách, kdy se chovala zkratkovitě, hystericky a trpěla výkyvy nálad. Zdeněk A. Tichý k jejímu výkonu poznamenal: *Pavla Tomicová stvořila Arkadinovou jako permanentní herečku. Stěží si svou dokonalost, postavení ve společnosti a i syna ošetřuje pevným výrazem matky - trpitelky. Jen vzácně ukáže skutečnou tvář zrazené a trpící ženy.*⁶⁵ Nejen Pavla Tomicová, ale i ostatní herci předvedli dle Elišky Skokanové, kulturní redaktorky Hradeckých novin, výborné výkony i v psychologickém vykreslení svých postav. Skokanová vyzdvihla především hostujícího Jana Budaře v alternaci s Petrem Jeništou v roli syna Arkadinové. Tyto dva herce pochválil i Z. A. Tichý. V ženských rolích byla Skokanová nadšena výkony Petry Výtvarové v roli Niny a Kateřiny Holánové v roli Máši.

Uvedením této autobiografické hry vzdal Vladimír Morávek hold Arnoštu Goldflamovi, se kterým má mnoho společného. Oba dva již od dětství velmi rádi četli a právě četba v nich rozvinula umlecké sklony. Také oba vystudovali Janákovu akademii múzických umění a oba působili v brněnském Divadle na provázku.

Oproti originálu je Morávková inscenace v lecems odlišná. Původní text vznikl v polovině osmdesátých let a hrál premiéru v roce 1988 v brněnském HaDivadle v režii samotného autora. Arnošt Goldflam k tomu řekl: *Písek je přezem z různých čas, nejde o souvislou historii, spíše o útržky. Tehdy to mělo velký ohlas, publikum hru přijalo jako upřímnou zpodobnění svého veku. Hodně kritiků Písek označilo za zážitek roku.*⁶⁶ Díky Písku se nedá příliš popsat. Hra se odehrává ve třech generacích, hlavní postavou je Ríša, který žije svůj život v historických souvislostech dvacátého století. Něco se odehrává na začátku století, něco v padesátých až sedmdesátých letech.

Morávek doplňuje díky Písku texty z jiných Goldflamových her a tím ji posouvá od pocitu smíření se s osudem a s pomíjivostí života k pocitu vzdoru. Autobiografické prvky můžeme vysledovat především v okamžicích, kdy se dramatik vrací k holocaustu, k poválečným rokem a k uvolněné atmosféře šedesátých let. Také líčení brněnské bohémy vychází

⁶⁵ Tichý, Z. A.: *Racek, jehož křik po svobodě rve uši i duši*. MF DNES, 28. 5. 2002.

⁶⁶ Mareš, P.: *Písek je citovou kronikou dítěte svého věku*. MF DNES, 25. 4. 2002.

z autorových osobních zkušeností. Morávek obohatil tuto inscenaci ještě vzpomínkou na jiného slavného divadelníka E. F. Buriana, představitele české avantgardy. Na scéně se velmi často objevuje jeho busta, která byla dříve umístěna v pražském divadle Na Poříčí.

Obr. 10 Ondřej Malý a busta E. F. Buriana⁶⁷

Obr. 11 V pozadí F. Rajmont⁶⁸

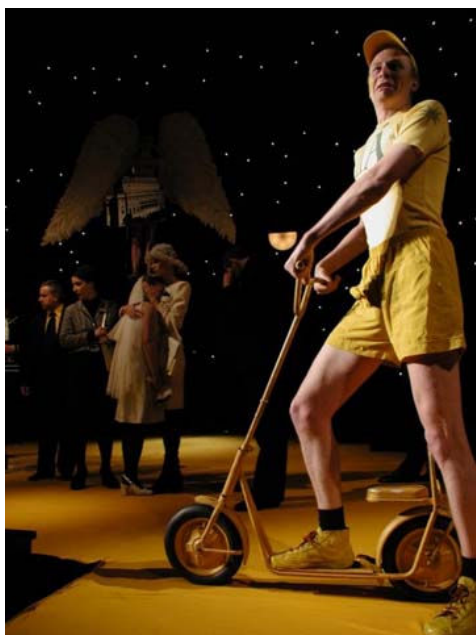
Představení bylo rámováno výstupy starého divadelního umělce, jehož dřívejší sláva již dávno upadla v zapomnění. Hlavní postava Ríša prožívá různé životní peripetie, které jsou líčeny s nostalgií a humorem. Morávek sice dělá z intimního příběhu revue plnou hudby, ale povodní intimitu tím nepřehlčuje. *Hlavní linku příběhu dobře drží svým výkonem Filip Rajmont jako Ríša. Jeho stídání komentujícího odstupu a opatrného vciovení se do dějin vlastního života má humor i bolavost vzpomínky nad událostmi, které se nedají vrátit.*⁶⁹

Scéna je zahalena do oblíbených Morávkových barev. Pevládá černá a bílá, které doplňuje ještě barva žlutá. Žlutá v této hře symbolizuje židovství, nebo autor je Žid. Zajímavým prvkem této inscenace je použití zvětšených fotografických maket, které vyjadřují atmosféru příslušné doby. Scénografem byl Miloš Zimula. O kostýmy, které korespondovaly s módními trendy jednotlivých let, se postarala Sylva Zimula Hanáková.

⁶⁷ Osobní stránky Bc. Michal Souček [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na: <<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Pisek2002/pages/P1010225.htm>>

⁶⁸ Osobní stránky Bc. Michal Souček [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na: <<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Pisek2002/pages/P4240268.htm>>

⁶⁹ Erml, R.: *Goldflamovy a Morávkovy tekuté písky vzpomínek*. MF DNES, 14. 5. 2002.

Obr. 12 Žluté ladění scény⁷⁰

Obr. 13 Žluto-erné kostýmy a fotografické makety⁷¹

Do hlavní role byl obsazen Filip Rajmont, ve vedlejších rolích se představili Ondřej Malý, Zora Valchařová-Poulová, Martina Eliášová, Lubor Novotný, Hynek Pech i Martina Nováková.

Richard Erml hodnotil tuto inscenaci víceméně kladně. Jediné, co Morávkovi vytkl, byla přehnaná délka představení. Morávek totiž převodní text protahuje o reflexi Ríši po letech, takže se v představení objevily například žertovné narážky na Goldflamovy někdejší spolupracovníky z HaDivadla a další aktuální poznámky. Inscenace se tím podle Ermla neúnosně protáhla a to absolutně zbytečně.

⁷⁰ Osobní stránky Bc. Michal Souček [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na: <<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Pisek2002/images/P1010166.jpg>>

⁷¹ Osobní stránky Bc. Michal Souček [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na: <<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Pisek2002/images/P1010115.jpg>>

V listopadu 2002 zavítalo Klicperovo divadlo do francouzského kulturního centra Cergy-Pontoise na severozápadě Paříže, kde se konal projekt česká kulturní sezona. Klicperovo divadlo nabídlo francouzskému publiku echovovy hry *Racek* a *Tři sestry*. Obě představení byla vyprodána a publikum bylo hradeckým souborem nadšeno. Hradeckí herci si vysloužili pochvalu nejen od diváků, ale i od francouzských kritiků. V rámci tohoto festivalu vystoupil i nadějný mladý klavírista Lukáš Vondráček, sólista Filharmonie Hradec Králové.

V této sezoně získal Vladimír Morávek další cennou trofej. Ve čtvrtém ročníku Cen Sazky a Divadelních novin zvítězil v kategorii inohra. Tuto cenu získal Morávek za trilogii *Echov* *ech m*, kterou byli teatrologové nadšeni. Ceny se udílely v Morávkově domovském Klicperově divadle a cenu převzal z rukou Dagmar Havlové. Slavnostní ceremoniál, který natáčela česká televize, byl v režii oceněného Morávka, který svůj rukopis nezapoměl ani při této události. Dekorace v divadle i před divadlem připomínaly udílení slavných filmových Oscarů, jelikož před divadlem i na jevišti byly umístěny pozlacené makety sošek Oscarů. Ceremoniál začal tím, že se na jevišti snesl nahý anděl, který se pudně zakrýval vystiženou fotografií Národního divadla. Z jeho stěchy plál oheň.⁷² Morávek pro tento galavečer spojil několik her. Hradeckí herci se hráli během večeře ukázky ze *Strýčka Soleného*, *Písku*, *Balady pro banditu* a z muzikálu *Špatně placená procházka*. Celým večerem provázel obecenstvo dramatik a režisér Arnošt Goldflam.

⁷² Marek, P.: *Morávek v echov se stal Událostí sezony*. MF DNES, 22. 9. 2003.

Tato sezona byla zahájena uvedením posledního dramatu z Morávkovy trilogie *echov ech m*. Tento projekt uzavřela hra *Strýek Solený*, která v originálu nese název *Strýek Váa*. I závěr sezony 2002/2003 obstaral Vladimír Morávek. Poslední květnový den byla uvedena Shakespearova slavná tragédie *Othello*, kterou Morávek poněkud upravil a pozměnil také její název. V Klicperově divadle nebyl uváděn pouze *Othello*, nýbrž *Othello a Desdemona*. Za celou sezonu bylo v Klicperově divadle uvedeno sedm premiér, z nichž nejvíce repríz zaznamenal Moliér v *Don Juan* v režii I. Rajmonta.

Datum premiéry	Autor dramatu	Název představení	Režie	Počet repríz
26. 10.	A. P. echov	Strýek Solený	V. Morávek	13
30. 11.	J. Zahradník	Ježíškova košilka	Z. Mikotová	25
14. 12.	W. Shakespeare	Sen noci svatojánské	J. Krofta	20
22. 2.	F. G. Lorca	Děm Bernardy Alby	M. Pecko	30
22. 3.	Molière	Don Juan	I. Rajmont	49
17. 5.	J. K. Tyl	Lesní panna aneb Cesta do Ameriky	A. Goldflam	27
31. 5.	W. Shakespeare	Othello a Desdemona	V. Morávek	31

Tab. 8 Přehled premiér v sezoně 2002/2003

Uvedení poslední inscenace z trilogie *echov ech m* otevřelo divadelní sezonu 2002/2003. Premiéra *Strýka Soleného*, jak režisér Morávek překlátil *Strýka Váa*, se konala 26. října na hlavní scéně Klicperova divadla. Inscenace nesla ještě podtitul *Finita la commedia - Komédie naposled*. Jak přiznává podtitul pro inscenaci, která zakončila rozsáhlý a neobyčejný Morávkův projekt *echov ech m*!

Ani v této hře nechybí pojítka mezi jednotlivými díly trilogie; tím je guvernanka Charlotta, jejímž výstupem hra začíná. Stejně jako v již uvedených *Tech sestřích* a *Rackovi* Morávek text výrazně upravuje a vkládá do něj své vlastní pasáže, ale také např. pasáž z echovova *Višňového sadu*. Druhým výrazným pojítkem mezi představeními této trilogie je děm Prozorových. Ve *Tech sestřích* v něm žily sestry Irina, Máša, Olga i jejich bratr Andrej, v *Rackovi* herečka Arkadinová se synem a nyní i Sošou se strýkem. Morávek op

vytvořil inscenaci, která má k originálu poměrně daleko, ale přináší nový a neotřelý pohled na díla Antona Pavloviče Čechova. Sám Čechov se při psaní svých děl držel jedné zásady: *Život nemá být líčen takový, jaký je, ani takový, jaký by měl být, ale takový, jak jej vidíme ve svých představách.*⁷³ A podle této zásady se řídil i režisér hradeckých inscenací.

První část představení byla dle kritiky poměrně rozvleklá a na Morávkovy zvyklosti značně umírněná. Zlom však nastal po předstávce, kdy se doslova *za aly dít v ci*. Inscenace nepokračovala dalším dějstvím *Strýka Soleného*, ale diváci se najednou ocitli v druhém dějství *Višňového sadu*. Herci mají identitu a také se konečně představuje Charlotta ve svém originálním partu. Následovalo poslední čtvrté dějství *Strýka Soleného*, které však ztratilo podle kritika Jana Kerbra význam. Podle něj byla linie hry natolik narušena úryvkem z *Višňového sadu*, že nebylo možné se k povodní hře vrátit. Je pravdou, že neúplně znalý divák může být v této situaci značně zmaten. Není si jistý tím, jaká inscenace se vlastně hraje, ani tím, kdo je kdo. Alespoň takové pocity jsem měla já a mnoho mých dalších spolužáků, když jsme z představení odcházeli. Morávkovy režie jsou podle mého názoru srozumitelné pouze těm divákům, kteří znají předlohu.

Scénu, opatřenou nejenžnějšími rekvizitami a stejně jako ve *Tech sestřích* zahalenou do modré barvy, vytvořili bratři Chocholouškové. Poměrně šokující, tedy alespoň pro mě, byla maketa oka bdícího nad jevištěm. Nebylo to ale oko boží, jak by se dalo očekávat, nýbrž jednalo se o oko sovětského diktátora válečného a poválečného období Stalina. Další výraznou rekvizitou, které si musel všimnout každý divák, byla plastika sovětského sochaře Davida Mojščíka, která nesla název: *Kdo, který umí el - a neví o tom.*⁷⁴ Ten by mohl být symbolem toho, že život všech jednou skončí, že není úniku.

Hudbu k inscenaci složil Vladimír Franz a úkolu se zhostil velmi úspěšně. Přesobivá a dramatická hudba celý děj této komedie výborně doplňuje. V okamžicích nějakého dějového zvratu dosahuje dramatičnost hudebního doprovodu vrcholu.

Eliška Skokanová vyzdvihla v Hradeckých novinách herecké výkony, jejichž úroveň byla opatřena vysoká. Nejvíce byla spokojena s výkonem Václava Veselého, který se představil v titulní roli, tedy v roli strýka Soleného, který je posedlý sám sebou. Divadelní historik a kritik Jan Císař zhodnotil výkon V. Veselého takto: *V posledním díle dosahuje V. Veselý, jenž Soleného hraje, v zobrazení této patologie dokonalosti. Především v mluvě: jako by nehýbal*

⁷³ Skokanová, E.: *Morávek si s Čechovem rozumí, ale rozuměl by si Čechov s ním?* Hradecké noviny, 4. 11. 2002

⁷⁴ Skokanová, E.: *Morávek si s Čechovem rozumí, ale rozuměl by si Čechov s ním?* Hradecké noviny, 4. 11. 2002

jazykem, neartikuloval rty, neintonoval. Chodí prkenn , pe liv ulízané vlasy jako p ilepené k hlav , jako manekýn ve výkladní sk íni. Ukazuje tu mrtvolnou deformaci této postavy.⁷⁵ Dále vyzdvihla Mazákovo ztvárn ní starého a protivného profesora Serebrjakova i Kamilu Sedlárovou, která hrála jeho mladou ženu plnou života. Kritik Jan Kerbr však s hereckými výkony úpln spokojen nebyl. Podle n ho byli herci k e ovití a nep írození. Se Skokanovou se shodl pouze v hodnocení Jana Mazáka, jehož výkon Kerbr ocenil. Ješt byl spokojen s Pavlou Tomicovou, která se objevila v roli Arkadinové, která se do této inscenace zatoulala z *Racka*. V roli Soni, která vede na konci této hry dlouhý monolog o nad ji, se p edstavila Andrea Mare ková.

Režisér celé trilogie Vladimír Morávek se vyjád il o echovových postavách takto: *Musím je mít rád, když je p edstavuju jako hrozné trouby, kte í se jen litují. P ípravil jsem jim hrozný osud, ale kdybych je nem l rád, šlo by o cynickou a zlou zábavu o tom, jak celá naše parta zmarní sv j život.*⁷⁶

31. kv tna 2003 byla uvedena na scén Klicperova divadla další slavná Shakespearova hra *Othello*. Vladimír Morávek ji uvedl pod názvem *Othello a Desdemona* a na rozdíl od Morávkových p edchozích inscenací, které se ve v tšin p ípad vyzna ovaly megalomanským až ký ovitým pojetím s použitím velkého množství snových a fantaskních prvk , byla tato inscenace lad na komorn a minimalisticky. Ani do samotného textu Morávek nadmíru nezasahoval, p íliš neškrtal a neupravoval ho. Chybí tady také pro Morávka tak typické užití zá ivých a jasných barev, reflektor , barevných žároví ek a dalších rekvizit. V *Othellovi a Desdemon* pracuje Morávek s kontrastem dvou barev - erné a bílé. Scéna je strohá, tvo í ji jen nejnutn jší rekvizity. *Vizuáln inscenaci dominuje árový kód. erné a bílé svislé áry s íslicemi na spodním okraji si zvolil jako mimo ádn inven ní scénický prvek Martin Chocholoušek. árový kód tvo í pozadí, je na kostýmech, na zbraních Maurových voják í na loži, kde šílený vojev dce ukon í život v rné Desdemony.*⁷⁷ Režisér pracuje nejen s kontrasty barevnými, ale také s kontrastem dobra a zla, lásky a nenávisti, pravdou a lží. Protiklady jsou patrné v celé inscenaci a umoc uje je i to, že v hradecké inscenaci rezignovali

⁷⁵ Císa , J.: *Kdo dostane zlaté vejce*. Sv t a divadlo, 1, 2003.

⁷⁶ Mare ek, P.: *Strý ek Solený hledá nad ji*. MF DNES, 24. 10. 2002.

⁷⁷ K íž, J. P.: *Othello v osidlech erné a bílé*. Právo, 10. 6. 2003. In: N me ková, L.: *Vladimír Morávek*. Praha : Pražská scéna 2004, s. 127

na tradiční barvení Othella na maura, ale do alternace Desdemony obsadil herečku tmavé pleti Elišku Bouškovou. V Morávkově výkladu to nevyznívá jako provokace, ale jako přirozenost. Stačí, že si Othello mázne černou šmouhu na tvář, zatímco ostatní použijí bílou.⁷⁸

V některých recenzích byla herečka vytýkána pro přílišná herecká stylizace, která vedla podle Jany Machalické k odpsychologizovanému projevu, ve kterém se z herečky stávají spíše mechanické loutky.⁷⁹ Nejlepší výkon však jistě podával Ondřej Malý v roli intrikána Jaga. Jeho ztvárnění tohoto bezcharakterního lháře, který se neštítí pro vlastní úspěchy udlat prakticky cokoli, naložené všemi ostatními hereckými výkony. Jeho nezapomenutelný smích, který na diváka působí až mrazivým dojmem, ještě umocnil vervu, se kterou se Ondřej Malý Jaga chopil. V hlavní roli se objevil Martin Pechlát. Jak reagoval na to, když mu tuto roli V. Morávek nabídl? *Byl jsem p ekvapen, vždy p edstava Othella je muž mezi ty icítkou a padesátkou. Othello je krásná charakterní role a krásná práce. Vladimír text upravil a vynechal místa, kde Othello eší sv j v k. Ud lal z toho výbrus. Navíc inscenace je postavena tak, že by nikomu nem lo vadit, že nejsem černý.*⁸⁰

Ve stejné době byl *Othello* uveden na prknech Divadla na Vinohradech v režii Jana Nováka. Recenze se samozřejmě nevyhýbaly srovnání obou her. V tomto případě vyšlo vítězně hradecké divadlo, které podle kritiků nabídlo publiku lepší zpracování slavné tragédie, než vedlo diváka k v tšímu zamyšlení se nad hrou, ale i nad jednotlivými postavami. Vinohradská inscenace se podle kritiky Jany Machalické drží až příliš povodního textu, nepínáší žádnou režisérskou invenci. Naopak Morávek op t dokazuje, že je režisérem, který hrou provokuje, bo í zavedená schémata a tvo í nová. Ta jsou n kdy úspěšná a n kdy mén .

⁷⁸ N meková, L.: *Vladimír Morávek*. Praha : Pražská scéna 2004, s. 127 - 131

⁷⁹ N meková, L.: *Vladimír Morávek*. Praha : Pražská scéna 2004, s. 130

⁸⁰ Marek, P.: *V Klicperov divadle je dnes velká síla, íká herec*. MF DNES, 28. 1. 2004.

Událostí této sezony se stalo uvedení Dürrenmattovy *Návšt vy staré dámy*. V titulní roli se objevila celosvětově proslulá operní pěvkyně Šolcova a Ervená, která se po několika desítkách let vrátila na české jeviště. Byla to tak významná událost pro českou kulturu, že jí připadla i premiéra předal kytici tehdejší ministr kultury Pavel Dostál.

V této sezoně byl také zahájen nový dramaturgický projekt *Národ v sobě*. V jeho rámci bylo Klicperovo divadlo uvést pět "nejkrásnějších" českých komedií, jejichž výběr je čistě subjektivní záležitostí dramaturgie. Úvodní inscenací tohoto projektu byla opera Bedřicha Smetany *Prodaná nevěsta*.

V sezoně 2003/2004 se stal kmenovým režisérem hradecké scény Arnošt Goldflam, který dlouhá léta působil v brněnském HaDivadle, ale také v Divadle v Dlouhé, v Ypsilonu a v Na Zábradlí.

Ojedinilý projekt, který neměl v divadelní historii obdoby, přivezlo Klicperovo divadlo na pražský festival *...přítel vlna/next wave...*, který se konal na konci října 2003 ve Švandově divadle. Během dvanácti hodin odehrál hradecký soubor všechny tři inscenace patřící do projektu *echo v echo m*. Představení začala v deset hodin dopoledne a v deset hodin večer skončila. V pauzách byly divákům předčítány úryvky z monografie Vladimíra Morávky. Celý projekt se setkal s obrovským ohlasem publika. Bohužel je to natolik nákladný projekt, že není možné ho opakovat.

V této sezoně bylo v Klicperově divadle uvedeno celkem osm premiér. Vladimír Morávek a Arnošt Goldflam režírovali každý dvě inscenace, zbylé tři premiéry měl každá jiného režiséra. V. Morávek nastudoval s hradeckým souborem hru švýcarského dramatika F. Dürrenmatta *Návštěva staré dámy*, kde v titulní roli excelovala Soňa Červená. Na závěr sezony byla uvedena známá opera Bedicha Smetany *Prodaná nevěsta* v režii V. Morávky, která v poslední repríze získala magickou stovku.

Datum premiéry	Autor dramatu	Název představení	Režie	Počet repríz
11. 10.	J. Zamjatin	Blecha	Z. Mikotová	16
25. 10.	A. Goldflam	Já jsem kdo jiný	A. Goldflam	16
6. 12.	V. Vanura	Pekáři Jan Marhoul	J. Kačer	45
20. 12.	Rozmýšlení	Tichá hra	J. Mikulášek, O. Elbel, M. Františák	11
5. 3.	F. Dürrenmatt	Návštěva staré dámy	V. Morávek	28
20. 3.	Ö. v. Horváth	Povídky z vídeňského lesa	A. Goldflam	10
7. 5.	W. Shakespeare	Konec dobrý, všechno dobré	I. Rajmont	34
22. 5.	B. Smetana - K. Sabina	Prodaná nevěsta	V. Morávek	114

Tab. 9 Přehled premiér v sezoně 2003/2004

Nejslavnější hra významného švýcarského dramatika Friedricha Dürrenmatta, písničho v n m in , vznikla roku 1956. Pojednává o bohaté žen , která se po letech vrací do svého rodného m ste ka Güllen, které je zpustlé a zachvácené chudobou. Z Güllenu ji kdysi její spoluob ané vyhnali t hotnou a s hanbou. Odešla do Hamburku, kde se protloukala a p ivyd lávala si jako lehká d va. Seznámila se s bohatým a vlivným obchodníkem, se kterým uzav ela s atek, a rázem se stala jednou z nejbohatších žen sv ta. Zchudlému Güllenu je ochotna finan n pomoci, ale žádá za to protislužbu. Požaduje smrt své n kdejší velké lásky Illa, který se nikdy nep iznal k tomu, že je otcem jejího dít te.

Návšt va staré dámy v sob obsahuje v t askavé sm sici konflikt mezi morálkou, humanitou a mocí pen z, spojený s otázkou, za kolik je lov k schopen prodat vlastní sv domí a ideály. Stejn tak naléhav klade otázky o právu na pomstu, nebo hlavní postava - miliardá ka Claire Zachanassianová se rozhodne koupit si spravedlnost za jednu miliardu.⁸¹ Mísí se zde malé a velké, vypo ítavé a naivní, vznešené a oby ejné, amatérské a profesionální, emocionální a rozumové. Vladimír Morávek k této dramatické h e ekl: *Je to p íb h nejbllb ji možn vedené nešikovné lásky. Ta je velmi podobná tomu, když se Desdemona zamiluje do Othella. Kdyby si to mohla rozmyslet, bylo by koneckonc všem lépe. V tom je ta tragédie.*⁸²

Morávek op t p vodní text zna n upravil, n které pasáže vyškrtal, n jaké sám dopsal. Poda ilo se mu modelovou hru plnou paradox odít do zábavného kabátu, který ale chvílemi p sobí dojmem, že byl vytvo en pro n jakou estrádní velkolepou show. *Morávkovo divo ení s Dürrenmattovým textem je jako vždy - místy zábavné a místy rozvleklé. A také se režie dost opakuje - op t využívá teatráln p epjaté stylizace konferenciéra a noviná , situace aranžuje hlavn jako efektní obrazy a žene všechno na ost í grotesky - místy se zdá, že skoro bez rozmyslu.*⁸³

Výrazné je také výtvarné lad ní scény a p edevším velice p esv d ivá zvuková symbolika; dun ní pojížd jících vlak , rachot p i otevírání kasy s pen zi, ev již zast elené šelmy. Zvláštní atmosféru má scéna, kdy si Klára (So a ervená) pouští árii Bizetovy Carmen, která pat ila k nejslavn jším rolím Soni ervené. Originální Morávk v nápad zakomponovat

⁸¹ Skokanová, E.: *Dv dámy, a každá jiná...* Hradecké noviny, 13. 3. 2004.

⁸² Mare ek, P.: *Návšt va staré dámy má v Hradci premiéru.* MF DNES, 4. 3. 2004.

⁸³ Machalická, J.: *Morávkovo divo ení se Starou dámou,* Lidové noviny, 9. 4. 2004.

do inscenace skute nou identitu hlavní p edstavitelky je opravdu mimo ádný. Ovšem v alternaci Pavly Tomicové to není úpln to pravé.

Do titulní role obsadil Morávek královéhradeckou roda ku So u ervenou (1925), dceru Ji ího erveného, který v Hradci Králové založil slavný kabaret ervená sedma, který po n jaké dob p esídlil do Prahy. So a ervená se stala úsp šnou operní p vkyní, p sobila v Berlín , Bayreuthu, Frankfurtu, Barcelon , ale i v zámo í, p edevším v San Franciscu.

ervená byla dvakrát ocen na titulem Komorní p vkyn . V roce 1960 v Berlín a roku 1978 ve Frankfurtu. Morávek splnil ervené velký dávný sen. Po desítkách let se totiž mohla vrátit na eské inoherní jevišt v roli hlavní postavy. Její ztvárn ní Kláry je elegantní a vznešené, pohyby jsou ladné až noblesní. Ve své roli p sobí krut a pravdiv , diváka nenechá na pochybách, že to se svou pomstou myslí vážn . *P sobí až jako magický p ízrak, a to i ve výstupech, kdy je na scén pouze p ítomna a v bec ani nepromluví.*⁸⁴

Titulní roli alternuje Pavla Tomicová, Morávk v herecký objev, hv zda hradeckého divadla. Její ztvárn ní Kláry se samoz ejm liší - už jen tím, že je výrazn mladší. Sama Tomicová k tomu ekla: *ím více mi v osobním život p íbývá situací, kdy jsem na n co již p íliš stará, tím více bylo hezké pocítit s nabídkou této role, že jsem na ni možná trochu mladá. A to je pozitivní, rozhodn pozitivní.*⁸⁵ Její Klára není dámou na první pohled, na dámu si spíše hraje. Divák nabývá dojmu, že si svou společenskou prestiž musí za obrovské sumy kupovat. Rozdíly mezi obma herekami jsou i v tom, jaký draz kladou na jednotlivé výstupy. V okamžicích, kdy je ervená tvrdá a nekompromisní, Tomicová ukazuje p ív tiv jší tvá . Platí to i opa n .

⁸⁴ Skokanová, E.: *Dv dámy, a každá jiná...* Hradecké noviny, 13. 3. 2004.

⁸⁵ Skokanová, E.: *Dv dámy, a každá jiná...* Hradecké noviny, 13. 3. 2004.

Obr. 14 Pavla Tomicová a Hynek Pech⁸⁶

Ke zdraznění individuality každé herečky posloužily také kostýmy Evy Morávkové, se kterými si dala kostymérka velkou práci. Každý kus oděvu je ušitý jak pro Pavlu Tomicovou, tak pro Soňu Ervenou. Nemůže se tedy stát, že by některou z hlavních představitelk kostým škrtil nebo by jí byl velký.

Druhou nejvýznamnější roli však v této inscenaci nemá Illa, ale u Dürrenmatta téměř bezvýznamná postava zvaná Druhý občan. Do této role byl obsazen Jiří Jelínek, herec a vedoucí hradeckého amatérského divadla DNO, který se v představení stává komentátorem a průvodcem děje. Jelínek v komediální talent má nebývalou sílu, chvílemi se přibližuje nejvýznamnějším legendám českých jevišť, jakými byli Ladislav Pešek, Vladimír Pucholt a Jiří Hrzán. V roli štvaného Alfréda Illa se představil Hynek Pech a bravurně se ujal role muže, který si velmi dobře uvědomuje, že se na něm chystá celá vesnice a že jeho život bude každou chvíli zpečetěn. Kritik Vladimír Hulec však se ztvárněním Illa spokojen nebyl. Podle jeho názoru byla nejvýznamnější slabinou celého představení, nebo oproti výborným výkonům obou hereček v roli Kláry, byl

⁸⁶ Hradec Králové - Město pro lidi [online]. *Návštěva staré dámy* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na: <http://www.hka.cz/_kultura/divadla/kd/2004/navsteva_stare_damy.asp>

mdlý, slabý a nezáživný. Ob here ky totiž p edvád ly excelentní výkony, kterým Pech podle V. Hulce prost nesta il. Ob here ky ho jednoduše zastínily. V dalších rolích se p edstavili D. Steigerwald, E. Boušková, M. Holubcová, A. Mare ková, J. Sklená , J. Klepl, M. Nováková, V. an k, M. Eliášová i ást hradeckého amatérského divadla DNO. Zajímavým prvkem této inscenace je skute nost, že herci hrají v n kterých pasážích i v hledišti, takže se vlastn i diváci stávají sou ástí hry. Stávají se z nich obyvatelé Güllenu.

Vladimír Hulec sice k tomuto p edstavení n jaké výtky m l, ale celkov byl s Morávkovým provedením spokojen. Zd raznil, že Morávek a Klicperovo divadlo jsou již n kolik sezón v Evrop a že i tato inscenace rozhodn evropský divadelní rozm r má.

22. kv tna 2004 uvedlo královéhradecké divadlo známou operu Bed icha Smetany a Karla Sabiny *Prodaná nev sta*. Režisér Vladimír Morávek ji nastudoval v pon kud neobvyklé podob - jako hru se zp vy. *Prodaná nev sta* navazuje v Hradci Králové na snahy uvád t na inoherním jevišti i známé opery. Hrade tí diváci mohli již d íve zhlédnout nap íklad Mozartovu *Kouzelnou flétnu* nebo *Rusalku* Antonína Dvo áka.

Morávek p istoupil k *Prodané nev st* se svou vlastní poetikou, která hraje na lidovou notu, podobn jako tomu bylo v inscenacích *Betlém* a *Maryša*. Vychází z první verze libreta, která krom zp v a írů obsahovala také slovní dialogy. Morávkova *Prodaná nev sta* je plná radosti, humoru a piva, které na jevišti te e ze sudu proudem.

Výraznou roli hraje v inscenaci scéna Marka Zákosteleckého. Eliška Skokanová, redaktorka Hradeckých novin, ve své recenzi v novala zna ný prostor práv zhodnocení scény: *Postavy nastoupí na malém jeviš átku, které má budit dojem venkovské šmíry, a otev e se typický obrázek eské vesni ky. Kouzeln nakreslené dva statky jiho eského baroka, kostelík na kopci se h bitovem, koruna košatého stromu s ptactvem, socha svatého Johánka Nepomuckého, který byl eským sv tcem, jenž se dostal nejdál do sv ta, a koloto osvětlený žárovkami. Stejné motivy, které jsou v první polovin inscenace krásn barevné, se v druhém d jství po p estávce, když p edtím stihne Jení ek prodat svou Ma enku, prom ní v erno šedé objekty. Z podstavce také zmizí socha Johánka. Možná to má symbolizovat úpadek naší*

vesnice, který následoval v novodobé historii. Každopádně tato šelva skvěle ladí s pestrými kostýmy ve scéně komediantů.⁸⁷

Obr. 15 Scéna v lidovém duchu⁸⁸

Výbornou práci odvedla kostymérka Sylva Zimula Hanáková, jejíž kostýmy oplývají p vabem a krásou. Vycházejí z prvků lidových krojů, nechybí epce, které zdobí výrazně naškrobené a blosťné holubičky. O hudební úpravu se postaral Pavel Horák, který zasedl k pianinu, které bylo jediným hudebním doprovodem sborových partí. Vyniklo zde, že hradecký soubor je plný výborných herců, kteří mají nejen herecké, ale i pvecké nadání. A se jedná o Andreu Mareškovou, Janu Sklenářovou, Tomáše Loničku a Josefa Hverta.

Diváci byli nadšeni. Už p i premiéře se p i n kterých scénách tak smáli a tleskali, že nebyla slyšet Smetanova hudba. Eliška Skokanová tvrdí: *Morávková Prodanka nemůže urazit ani ty nejsilnější příznivce tradiční opery, nebo p i humorné nadsázce je zároveň i souná a líbezná.*⁸⁹

⁸⁷ Skokanová, E.: *Pro bychom se netšili, když nám Morávek "Prodanku" dá*. Hradecké noviny, 24. 5. 2004.

⁸⁸ Hradec Králové - Msto pro lidi [online]. *Prodaná nevěsta* [cit. 21. 3. 2010]. Dostupné na: <http://www.hka.cz/klicperovodivadlo/2004/prodana_nevesta3.jpg>

⁸⁹ Skokanová, E.: *Pro bychom se netšili, když nám Morávek "Prodanku" dá*. Hradecké noviny, 24. 5. 2004.

Za zmínku stojí i to, že v rámci festivalu Divadlo evropských regionů byla *Prodaná nevěsta* uvedena přímo na hradeckém náměstí. Tímto činem opět hradecké divadlo potvrdilo, že se opravdu nezalekne ničeho.

V únoru 2005 hostovalo hradecké divadlo ve francouzském satelitním městě Cergy-Pontoise nedaleko Paříže, kde uvedlo *Návštěvu staré dámy* a *Othella a Desdemonu*. V hlavní roli v inscenaci *Návštěva staré dámy* vystoupila v Cergy-Pontoise francouzská dobře známá operní pěvkyně S. Šerřená, která svou roli zahrála také ve francouzštině. Klicperovo divadlo v této destinaci již jednou ovace sklídilo. Bylo to v listopadu 2002, kdy se prezentovalo prvními dvěma díly echovovské trilogie *Tři sestry* a *Racek*. Inscenace pro tento rok byly vybrány s ohledem na jejich umlecké kvality, ale také na specifickou dramaturgickou linii, kterou divadlo L'Apostrophe v Cergy-Pontoise razí. Ředitel tohoto divadla se snaží dávat příležitost hostovat zde i ten nejlepší divadelní soubor ze zahraničí i z Francie. Zaměřuje se především na divadla, která vynikají svou specifickou obrazností a režijním pojetím.

Během jara 2005 byla v Klicperově divadle uvedena světová premiéra Drábkovy dojemné i brutální komedie *Akvabely*. *Akvabely* získaly Cenu Alfréda Radoka za nejlepší původní hru a ověření byly i na mezinárodní úrovni na festivalu Theatertreffen Berlin. Drábkova hra tam zaujala mezinárodní porotu natolik, že se umístila v nejlepší desítce z přihlášených 551 her.

Touto sezonou ukončil Vladimír Morávek spolupráci s Klicperovým divadlem a po deseti velice úspěšných sezonách odešel jako umlecký šéf do brněnské Husy na provázku. V sezoně 2005/2006 se však do Hradce Králové na krátký čas vrátí, nebo bude jedním z režisérů, kteří vytvoří shakespearovské představení pro 12. ročník festivalu Divadlo evropských regionů. I do budoucna by se na scénu Klicperova divadla rád vracel, nebo zde podle svých slov prožil nejkrásnějších deset let svého života. Morávkovým nástupcem v hradeckém divadle bude režisér Ivo Krobot.⁹⁰

⁹⁰ Skokanová, E.: *Život jako synchronizované plavání*. Hradecké noviny, 2. 5. 2005.

V poslední sezon Vladimíra Morávka v Klicperov divadle bylo uvedeno celkem osm premiér. Morávek se postaral o dvě z nich. V březnu 2005 měla premiéru divadelní podoba slavného Formanova filmu *Hoří, má panenko!*. Na konci dubna byla uvedena premiéra poslední Morávkovy hry na scéně Klicperova divadla *Akvabely*, kterou napsal současný český dramatik a režisér David Drábek. Obě dvě představení měla u publika ohromný úspěch a stala se výborným zakončením Morávkova působení v Hradci Králové.

Datum premiéry	Autor dramatu	Název představení	Režie	Počet repríz
28. 9.	J. Jelínek	Paris	J. Jelínek	11
26. 11.	E. Albee	Tři velké ženy	P. Krejčí	74
27. 11.	V. Havel	Vyrozumění	A. Krob	24
11. 12.	A. Goldflam	Pohádky pro zlobivé	A. Goldflam	20
19. 2.	P. Nichols	Hra vášní	L. Engelová	26
12. 3.	M. Forman	Hoří, má panenko!	V. Morávek	37
30. 4.	D. Drábek	Akvabely	V. Morávek	34
14. 5.	K. Poláček	Hostinec u Kamenného stolu	A. Goldflam	34

Tab. 10 Přehled premiér v sezoně 2004/2005

Slavný film Miloše Formana z roku 1967 byl tímto Formanovým celovečerním hraným filmem a prvním barevným. Jeho adaptaci uvedl Vladimír Morávek na scéně Klicperova divadla v rámci cyklu *Národ v sobě*, který je zaměřen na nejlepší české komedie poslední doby. A nebyl by to Morávek, kdyby svou adaptaci tohoto filmu nepřevyprávěl do divadelní podoby v čisté a úhledné formě. Morávek opatřil upustil uzdu své fantazii, nenechal se svázat tíhou legendy, odmítl jakékoli kopírování originálu a vytvořil vynikající komedii, která byla plná vtipu, nadsázky a lidovosti.

Inscenace je rozdělena do dvou částí, které se značně liší. První polovina představení se nese ve formanovském duchu. Probíhá hasičský bál, na kterém nechybí téměř nic z povodňových předloh. Druhá polovina se nese v rytmu tanga a jsou do ní zakomponované motivy z předchozích Morávkových her. Tato část inscenace vzbuzuje dojem, že místo hasičského

bálu se v Klicperov divadle koná fiktivní ples Divadla Krása. *Mnohé z jeho účastníků jsou za divadelní uváděky a jejich oblečení mimochodem ladí s biletykami hradeckého divadla. Závěrečné finále koní oním tragikomickým úšklebkem, kde cítíme Formana, Morávka i echova...*⁹¹

Roku 1967, kdy Forman v film vznikl, byli hasi i jakýmsi jinotajem namířeným proti komunistické straně. Morávek tedy musel vymyslet, jakým způsobem a o čem bude hrát Klicperovo divadlo. Morávek přišel s tímto: *Naši hasi i jsou součástí leny Divadla Krása, což je jméno souboru ochotníků, jejichž sjezdem začínala moje dávná inscenace Hrab te Pálfyho v Klicperov divadle. Držím se prvního příkázání pro tvůrce komedie: Když si člověk chce znáho dlat legraci, měl by si ji nejprve za dlat sám ze sebe, aby už et byl istý a právo nezastavit se před ní úm nesporné.*⁹² Tuto inscenaci bral Morávek jako rozloučení se s hradeckým souborem. Zkoušení bylo dle jeho názoru velice náročné, nebo ve filmu vystupovalo několik stovek herců a on jich měl k dispozici pouhých sedmadvacet. Dalším rozdílem mezi filmem a divadlem byl v k hlavních protagonistů. Ve filmu jsou všichni padesátníci, hradecký soubor je mladý, takže padesátník v Klicperov divadle už inkube jediný. Morávek si byl vědom, že není schopen vyrovnat se filmovému originálu. Znalce a milovníky Formanova filmu Morávek vzkázal: *Naše inscenace se mu podobá ve všem a v ní em. Všechno je nápadně podobné, přitom však jiné. Je to jako dlat podruhé písni ku Yesterday, ale tak, aby to znovu byl zážitek. Ten mistrovský kousek herci dokázali.*⁹³

Obr. 16 Herci Divadla Krása⁹⁴

⁹¹ Skokanová, E.: *Forman & Morávek...* Hradecké noviny, 14. 3. 2005.

⁹² Mareš, P.: *Hoří, má panenko vstupuje na jeviště*. MF DNES, 12. 3. 2005.

⁹³ Mareš, P.: *Miloš Forman nám dal svou dývu*. MF DNES, 10. 3. 2005.

⁹⁴ Český rozhlas [online]. *České divadlo pojednácté* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na: <http://www.rozhlas.cz/kultura/portal/_zprava/202931>

Scéna Martina Chocholouška byla opatřena s vkusem, citem, ale i vtipem a nadhledem. Dominovaly jí makety lidí s hasícím píšťájkem a opona byla vytvořena fotografickou koláží z velkých hlav na kterých herci a jejich malých titulů. Na předělí Klicperova divadla byla pro tuto inscenaci připravena deska s novým názvem divadla. Vždy když se hrála inscenace *Ho, má panenko!* bylo divadlo přejmenováno na Divadlo Krása.

Eliška Skokanová vyzdvihla v Hradeckých novinách výkony všech herců i neherců. Jejich ztvárnění pitoreskních figurek je v rohodně a milé. A jde o venkovská děvčata, která touží být Miss, nebo chlapy na ples i dva seniory, které v epizodách lidsky velmi přesvědčivě hrají Vlastimil Štěpánek a Josef Vystrčil. Celkový dojem dotváří kapela Pavla Horáka se všemi báječnými hity šedesátých let.

Co si myslel Miloš Forman o předvedení svého filmu na divadlo? *O tom, že pan Morávek popravuje jevištní provedení filmu Ho, má panenko, vím. Nikdy se mnou o tomto projektu nemluvil, ani se mnou nic nekonzultoval, což bylo od něj velice prozíravé, poněvadž by mi to asi nedalo a zaal bych mu dávat rozumy a on je to prý velice slušný pán, snažil by se mi možná vyhovět a už by to nebyla ani ryba, ani rak. Já sice jeho divadelní práci neznám, ale viděl jsem jeho snímek Nuda v Brně a lichotí mi, že obětuje svůj čas na divadelní verzi mého filmu.*⁹⁵

Poslední inscenací Vladimíra Morávky v Klicperově divadle se stala hra Davida Drábka *Akvabely*, která byla oceněna prestižní Cenou Alfreda Radoka za rok 2004. Uvedení této inscenace se stalo událostí sezony, neboť to bylo rozloučení V. Morávky s Hradcem Králové.

David Drábek je přední český dramatik a režisér, jehož vztah k divadlu vznikl už v dětství, které prožil v Týništi nad Orlicí. *Měli jsme partu. Já a pět holek ze sousedních domů. A sešli jsme se vždycky v zahradním altánku nebo sklepě a každý si řekl, co by chtěl být. Pání vypadala asi takhle: víla Amálka, Skippy, Rumcajs, sekretářka, Hitler a Saskia Burešová. A bylo na mně, aby si všechny ty bytosti zahrály v jednom příběhu, aby nikdo neostrouhal. Tak asi vznikl ten týnišský postmodernismus,*⁹⁶ řekl Drábek.

⁹⁵ MF DNES, 12. 3. 2005.

⁹⁶ Mareš, P.: *David Drábek je kabaretiér*. MF DNES, 28. 4. 2005.

Hra pojednává oitech mužích ve st edním v ku, kte í se p áteli a ve volném ase se v nují synchronizovanému plavání. Na této pon kud komicky lad né základní situaci však vystávají témata zcela vážná. Jde p edevším o krizi st edního v ku, kterou hlavní hrdinové procházejí, ale také o neschopnost vytvo ení n jakého vlastního vztahu ke sv tu. Hlavní hrdinové mají mnoho společného, ale v ledas em se liší. Kajetán, kterého ztvárnil Filip Richtermoc, je televizní bavi , který si užívá života jak jen to jde. Vedle n j se objevuje vysokoškolský profesor Pavel (Ond ej Malý), který je životem zatrpklý a je velkým odp rcem pokleslého konzumního stylu života. Trojici dopl uje Filip (Petr Vrb cký), který miluje vodu, vodní hrátky a postupn se m ní ve vydru. Tato prom na je jeho absurdním únikem z tohoto sv ta. Podle Morávka jsou *Akvabely* o mužích, kterým se trochu vymyká z rukou jejich existence. *O to usilovn ji chodí na bazén secvi ovat své úpln pošetilé skladby, kterými cht jí ohromit sv t, a nepoda í se jim to,*⁹⁷ ekl Morávek.

Obr. 17 Pavla Tomicová a titulní postavy inscenace⁹⁸

P vodní text pojal Morávek s velkorysostí a výpravností sob vlastní. P íb h zasadil do nereálné atmosféry, jehož vyzn ní velice napomáhá hudba Michala Pavlí ka, která inscenaci dává t etí rozm r. Pavlí ek má k scénické hudb hluboký vztah. Je totiž n ím úpln jiným než normální hudbou. P í tvorb scénické hudby se Pavlí ek cítí svobodný z hlediska použití hudebních forem a má prostor pro kombinace a v ci, které by si v klasickém hudebním sv t nemohl dovolit. Líbí se mu, že lze z jednoho silného motivu

⁹⁷ Skokanová, E.: *Život jako synchronizované plavání*. Hradecké noviny, 2. 5. 2005.

⁹⁸ Hradec Králové - M sto pro lidi [online]. *Akvabely* [cit. 20. 3. 2010]. Dostupné na: <<http://www.hka.cz/klicperovodivadlo/2005/akvabely.jpg>>

vytvořit pestrou škálu nálad. Dalším fenoménem tohoto představení je scéna Martina Chocholouška, která vyvolává představu modrého vykachlíkovaného vnitru plaveckého bazénu. Ve druhé polovině inscenace je scéna pootočená, takže diváci vidí tento bazén z jiné perspektivy. *Inscenace má díky tomu nádech téměř osudový, silně vyznívá závěrečná scéna, v níž Kajetán s Pavlem osamle tančí na pódiu před portrétem Filipa i na znamení jistého smíření s vlastními životy.*⁹⁹

Akvabelami završil Morávek svou komediální trilogii *Národ v sobě*, která byla započata Smetanovou *Prodanou nevěstou* a do níž patří ještě zinscenování Formanova filmu *Hoří, má panenko!* A proč byla právě tato hra zařazena do cyklu *Národ v sobě*? Morávek to vysvětluje takto: *Když sledujete vývoj od Prodané nevěsty, kde jsou všichni jak z komedie dell'arte, v Hoří, má panenko! už aktéři vypadají jak spolucestující v tramvaji a ona nadsázka se mění ve věcné konstatování: Takhle vypadají naše životy. Akvabely jsou dalším krokem k dlaní si legrace z něho, co už je trochu hrozné, co se mění v krutost až cynismus až k tragédii, která je však čím dál víc smušnější. Jsou tedy z celého cyklu nejserióznější a nejšmutnější.*¹⁰⁰

Vladimír Morávek měl z uvedení této inscenace trochu obavy. Za celých deset let, kdy v Hradci Králové působil, neuvedl na hlavní scéně svou první hru ve své premiéře, protože se domnívá, že je to velice riziková divadelní činnost. *Toto dobrodružství tu podstupuju až úplně naposled a musím říct, že mě to neobejde těšit. Je to úplně jiná disciplína než ty, kterých jsem se tu na desetileté olympiádě dopouštěl, ale je to fascinující a pro všechny zúčastněné velmi osobní,*¹⁰¹ řekl režisér.

Vladimír Mikulka vytýká této inscenaci přílišnou snahu o humornost. Podle jeho mínění je na této hře znát, že se dramatik i režisér snažili být vtipní za každou cenu. Podle něho by bylo lepší, kdyby Drábkovy satirické projevy proti pokleslosti médií spíše seškrtnat než je ještě rozehrávat do nekonečných výšin. Hodně šastné je podle něho i hlasité téní scénických poznámek, které mají být vtipné, ale vyznívají spíše trapně. Ani obsazení Pavly Tomicové do všech hlavních rolí nebylo podle Mikulky to správné řešení. Tomicová podle něho nepřináší do jednotlivých postav nic nového, jen stále opakuje svá osvědčená komediální klišé. Nic pozitivního na této inscenaci Mikulka přece jenom našel. Ocenil, že ani na závěr svého hradeckého působení se Morávek nepustil do hry na jistotu, ale přišel s inscenací značně kontroverzní a nejednoznačnou, kterou hradecké publikum dokázalo náležitě ocenit. Eliška

⁹⁹ Mikulka, V.: *Vladimír Morávek pojal Drábkovy Akvabely velkoryse*. MF DNES, 25. 5. 2005.

¹⁰⁰ Mareš, P.: *Hradec uvede Akvabely jako první*. MF DNES, 28. 4. 2005.

¹⁰¹ Mareš, P.: *Hradec uvede Akvabely jako první*. MF DNES, 28. 4. 2005.

Skokanová na rozdíl od Mikulky Tomicovou chválí. Podle ní se ztvárnění charakterů odlišných žen ujala s bravurou sobě vlastní. *Tomicová je opatrný živel jeviště, a hraje toporně chodící staenu, hysterickou Edit, poblázněnou bulvární novinářku nebo padesátiletou uitelku usilující o to být SuperStar,*¹⁰² dodala Skokanová, která byla Morávkovými Akvabelami nadšena.

18. března 2006 proběhl slavnostní ceremoniál udílení Cen Alfréda Radoka. Klicperovo divadlo zvítězilo v kategorii nejlepší hra roku 2005, kterou získalo za uvedení inscenace *Akvabely*. Ředitel divadla Ladislav Zeman byl získáním tohoto titulu opatrně potěšen. Dle jeho názoru patří tato hra k Morávkovým nejlepším režijním kusům, které v Hradci Králové uvedl. I autor *Akvabel* David Drábek měl z tohoto ocenění velkou radost.

¹⁰² Skokanová, E.: *Život jako synchronizované plavání*. Hradecké noviny, 2. 5. 2005.

Klicperovo divadlo v Hradci Králové má dlouholetou tradici. Bylo založeno již na konci 19. století a během svého fungování prošlo řadou významných i méně slavných období, zdárů i nezdárů, vzestupů i pádů. K nejslavnějším éram Klicperova divadla rozhodně patří porevoluční období, kdy se editel divadla stal velice schopný Ladislav Zeman, který v této pozici působí dodnes. Funkci editela Klicperova divadla tedy zastává již dvacet let a byl to právě on, kdo se rozhodl angažovat Vladimíra Morávka. Byl to poměrně riskantní krok, jehož výsledkem si nikdo nemohl být předem jistý. Brzy po vstupu Vladimíra Morávka do Klicperova divadla se však ukázalo, že Ladislav Zeman učinil správné rozhodnutí, když nabídl místo právě Morávkovi.

Vladimír Morávek se během svého působení v Hradci Králové stal nejen dvorním režisérem divadla, ale také byl po několik sezon jeho uměleckým šéfem. Během těchto deseti sezon se Klicperovo divadlo stalo čtyikrát divadlem roku a sklízelo úspěchy na domácích i zahraničních jevištích. Zúčastňovalo se mnoha prestižních českých i zahraničních festivalů, na kterých sklízelo ovace nejen od publika, ale dostalo se mu i ocenění od kritiky. Také v Hradci Králové vznikl v sezoně 1995/1996 mezinárodní festival *Divadlo evropských regionů*, na kterém se každoročně představuje několik desítek divadelních souborů z českých i zahraničí. Do hledišť Klicperova divadla a dalších tří scén zavítá během festivalu až dvacet tisíc diváků.

Morávek se zapsal do dějin českého divadla především svou originalitou a nekonvenčností při výkladu klasických her. Jeho režijní rukopis je natolik odlišný od ostatních českých režisérů, že jeho inscenaci rozpozná i méně znalý divák. Jeho inscenace jsou plné světla, barev, velkého množství rekvizit a hlasité hudby. Morávkovo pojetí klasického textu má v tšinou hodně daleko k originálu, je schopen udělat ze Shakespearovy tragédie frašku, z komedie tragédii apod.

Během svého desetiletého působení v Hradci Králové vymyslel Morávek několik zajímavých projektů, které se mu podařilo realizovat. První odvážný projekt představil hradeckému publiku již v sezoně 1997/1998. Jednalo se o čtydílný cyklus *Noci antilop*, který se zaměřoval na tvorbu mladých českých autorů. Hned v další sezoně se Morávek pustil do mnohem rozsáhlejšího a náročnějšího projektu. Jednalo se o dlouhodobý projekt *B h ochra uj Williama Shakespeara!*, během něhož měly být na scéně Klicperova divadla uvedeny všechny jeho dramatické hry. Od sezony 1995/1996 až do sezony letošní, tedy

sezony 2009/2010, bylo na jevišti Klicperova divadla uvedeno sedmnáct Shakespearových her v režii dvanácti režisér . Následoval dvouletý projekt *Velká tavba*, který za al uvedením *Maryši brat í Mrštík* . V sezon 2000/2001 p išel Morávek s dalším originálním nápadem. Ve spolupráci s dalšími šesti režiséry nastudoval hru *Ze života obludného hmyzu* od r zných autor . V této sezon také za al projekt *echov ech m*, který se stal Morávkovým nejúsp šn jším projektem v Klicperov divadle. V další sezon odstartoval cyklus *Goldflam v seznam*, který byl zam en na hry Arnošta Goldflama. I nadále pokračoval dlouhodobý projekt *B h ochra uj Williama Shakespeara!* a *echov ech m*. Poslední Morávk v dramaturgický cyklus v Klicperov divadle byl zahájen v sezon 2003/2004 a byl p edstaven pod názvem *Národ v sob* . V jeho rámci m lo být uvedeno p t "nejkrásn jších" eských komedií. Do tohoto cyklu pat í Smetanova opera *Prodaná nev sta*, Formanova komedie *Ho í, má panenka!* a Drábkova ho ká komedie *Akvabely*. Více inscenací tohoto projektu už Morávek v Klicperov divadle nestihl uvést. Tyto ojedin lé a v tšinou náro né projekty byly a stále jsou na eské divadelní scén n ím nevšedním. V Hradci Králové se však setkaly s velkým diváckým ohlasem a navždy se zapsaly do pam ti divák ů i kritik ů .

B hem p sobení Vladimíra Morávka v hradeckém divadle se z oblastního divadla stalo celorepublikov uznávané divadlo s vysokým kreditem, schopné konkurovat pražským divadl m. Na p edstavení Klicperova divadla se vydávali lidé nejen z Hradce Králové, ale i ze vzdálen jších m st a Hradec Králové se stal vedle Prahy a Brna kulturním centrem republiky.

Tyto úsp chy samoz ejm nebyly dílem jenom samotného režiséra. Aby se Klicperovo divadlo stalo jedním z nejlepších divadel eské republiky, bylo zapot ebí také vynikající práce editel divadla, dramaturg , scénograf , kostymér , hudebník a v neposlední ad také herc . Bez vynikajících herc by byl Morávk v úsp ch polovi ní. Hradecký soubor byl tvo en vynikající skupinou lidí, kte í byli pod Morávkovým vedením ochotni zahrát tém cokoli. Asi nejvýrazn jší here kou tehdejší doby se stala Pavla Tomicová, která excelovala tém v každém p edstavení. Ovšem znovu je t eba zd raznit, že úsp ch divadla stál na celém souboru, ne na jednotlivcích.

Když po sezon 2004/2005 Morávek opustil Klicperovo divadlo, ztratilo sice divadlo silnou režijní osobnost, ale neztratilo svou dlouhodobou dramaturgickou koncepci. Pokra ovalo v nastoleném trendu a publikum neztratilo. I nadále uvedlo minimáln sedm premiér za sezonu, p í emž se jednalo jak o hry sv tových klasik (W. Shakespeare,

N. V. Gogol, Molière, M. J. Lermontov), tak rovněž o hry českých autorů minulosti (V. K. Klicpera, V. Mrštík, J. Havlíček, K. Šapěk, aj.), ale také souasnosti. Z těchto her jmenujme alespo Vieweghova *Báje ná léta pod psa*, Topolovo *Sbohem, Sokrate!*, Pitínského *Park* i v sezon 2008/2009 uvedené Drábkovy *Ještě ry*.

Klicperovo divadlo i nadále láká do hledišť mnoho diváků; na diváckou nepřízeň si rozhodně stěžovat nemůže. Je divadlem vyhledávaným nejen Východochy, ale i zbytkem republiky. Svůj podíl na tom má jak editel Ladislav Zeman, tak také souasný umlecký šéf David Drábek.

Závěrem můžeme konstatovat, že Klicperovo divadlo patří od roku 1990 mezi nejlepší česká divadla a svůj vysoký standard si stále drží. Typickým rysem hradecké inohry je snaha o neobvyklé režijní a dramaturgické pojetí, které vyrůstá z potřeby odlišit se a nezapadat do běžného a konvenčního pojetí jednotlivých her.

Téma a výsledky této práce budou moci být využity v hodinách českého jazyka a literatury, ale i v mezipedagogických vztazích, například s dějepisem, občanskou výchovou i výtvarnou výchovou. Předpokládám, že bych tuto diplomovou práci využila ve vyšších ročnících ZŠ, především v 8. a 9. třídě.

Jedním z literárních témat je i historie, vývoj a současnost českého divadla, a v těchto souvislostech bych se podrobněji zmínila o Klicperově divadle, nebo je to nejznámější a nejvýznamnější divadlo Královéhradeckého kraje. V hodinách tomu určených mohou žáci nastínit i tvorbu a život režiséra Vladimíra Morávky. Toto téma mohou zároveň využít i k charakteristice práce režiséra, dramaturga, scénografa apod. V hodinách literatury se můžeme vnovat také ukázkám dramatického textu a jejich následnému rozboru.

Dále bych s výsledky této diplomové práce mohla pracovat v hodinách slohu. Při probírání publicistického stylu bych se zaměřila na žánr divadelní recenze. Nejprve bychom si uvedli její základní charakteristické rysy a potom by následovala práce s konkrétními recenzemi, které jsem využívala při psaní této diplomové práce. Jelikož jsem v tísínou pracovala s několika recenzemi jednoho představení, mohla bych jich využít k rozvoji kritického myšlení žáků. Vybrala bych krátké úryvky těchto recenzí, například hodnocení herců, scény atd., a ty bychom poté podrobili kritice. Zpočátku bychom pracovali společně, později ve skupinách a na závěr by si to vyzkoušel každý žák samostatně.

Pokud by zrovna v době výuky publicistického stylu navštívili žáci v rámci školního vyučování nějaké divadelní představení, zkusili by si potom v hodině slohu napsat vlastní recenzi zhlédnuté hry. Tyto žákovské práce bychom společně rozebrali a zhodnotili jejich klady a zápory.

Další možností využití je dramatický kroužek i zařazení dramatické výchovy do hodin českého jazyka. Žáci by si na vlastní kůži zkusili, co všechno herecká práce obnáší, seznámili by se jak s teorií dramatu, tak i s divadelní praxí. Rozvíjeli bychom kromě hereckých schopností také správnou artikulaci a intonaci. V rámci tohoto kroužku bychom mohli využít nabídky předplatného a pravidelně navštěvovat představení Klicperova divadla. Již před představením bychom si k uváděné hodině sdělili základní informace, zaměřili bychom se ale především na její následné hodnocení a vysvětlení základního významu hry. Pokud bychom měli k dispozici text, na který pasáže ze zhlédnuté hry by žáci herecky ztvárnili.

Jelikož se tém na každé ZŠ koná žákovská akademie, nacvi ili bychom bu v rámci dramatického kroužku, nebo v hodinách eského jazyka n jakou krátkou divadelní hru. Rozd lili bychom si úkoly a funkce p esn tak jako v divadle. N kdo by byl režisér, n kdo scénograf, další kostymér atd. Žáci by si díky tomu uv domili, že divadlo je složitý mechanismus, jehož chod neleží pouze na bedrech herc , ale zajiš uje ho také ada dalších profesí.

- BROCKETT, O.G.: *D jiny divadla*. Praha : LN 2001.
- CÍSA , J.: *Kdo dostane zlaté vejce*. Sv t a divadlo, 1, 2003.
- CÍSA , J.: *P ehled d jin eského divadla*. Praha : AMU 2004.
- ERNÝ, F.: *Kapitoly z d jin eského divadla*. Praha : Academia 2000.
- ERML, R.: *Goldflamovy a Morávkovy tekuté písky vzpomínek*. MF DNES, 14. 5. 2002.
- ERML, R.: *Hamlet*. Reflex, 16, 2000.
- HEJZLAR, T.: *Královéhradecké p edstavení jako aktualizovaná výpov o pravd , hlupáctví i nad asovosti*. Haló noviny, 4. 4. 2001.
- HULEC, V.: *Hradecká Maryša je víc Morávkova než brat í Mrštík* . MF DNES, 5. 11. 1999.
- CHADIMOVÁ, M.: *Bude to úžasný p íb h o lásce a nenávisti, co se tak divn promíchají*. Hradecké noviny, 12. 2. 2000.
- JANOUSEK, P.: *Studie o dramatu*. Praha : H&H 1993.
- JUNGMANNOVÁ, L.: *Jedna noc v Hradci*. Literární noviny, 2. 9. 1998.
- KERBR, J.: *Hradecký Hamlet s úšklebkem Mony Lisy*. Divadelní noviny, 18. 4. 2000.
- K ÍŽ, J. P.: *Bacha, Kapuleti dó!*. Právo, 14.4. 1997
- K ÍŽ, J. P.: *Hmyzí sv t lidí - vid no sedmi*. Právo, 16. 1. 2001.
- K ÍŽ, J. P.: *Hradecký Hamlet zá ící jak hv zda na nebi*. Právo, 30. 3. 2000.
- K ÍŽ, J. P.: *Morávek v Hradci vrátil Brechta dnešku*. Právo, 4. 1. 1999.
- K ÍŽ, J. P.: *Othello v osidlech erné a bílé*. Právo, 10. 6. 2003.
- KU ERA, L.: *Hmyzí hra má premiéru*. MF DNES, 13. 1. 2001.
- KU ERA, L.: MF DNES, 17. 9. 1999.
- LUKEŠ, M.: *Um ní dramatu*. Praha : s. spisovatel 1987.
- MACHALICKÁ, J.: *Hmyzí hemžení na p elomu tisíciletí*. Lidové noviny, 15. 1. 2001.
- MACHALICKÁ, J.: *Morávkovo divo ení se Starou dámou*, Lidové noviny, 9. 4. 2004.
- MARE EK, P.: *David Drábek je kabaretiér*. MF DNES, 28. 4. 2005.
- MARE EK, P.: *Ho í, má panenka vstupuje na jevišt* . MF DNES, 12. 3. 2005.

- MAREŠEK, P.: *Hradec uvede Akvabely jako první*. MF DNES, 28. 4. 2005.
- MAREŠEK, P.: *Miloš Forman nám dal svou dceru*. MF DNES, 10. 3. 2005.
- MAREŠEK, P.: *Morávek nastudoval Racka*. MF DNES, 8. 3. 2002.
- MAREŠEK, P.: *Morávek v echov se stal Událostí sezony*. MF DNES, 22. 9. 2003.
- MAREŠEK, P.: *Návštěva staré dámy má v Hradci premiéru*. MF DNES, 4. 3. 2004.
- MAREŠEK, P.: *Písek je citovou kronikou dítěte svého veku*. MF DNES, 25. 4. 2002.
- MAREŠEK, P.: *Strýček Solený hledá naději*. MF DNES, 24. 10. 2002.
- MAREŠEK, P.: *V Klicperově divadle je dnes velká síla, říká herec*. MF DNES, 28. 1. 2004.
- MAŽÁNOVÁ, B.: *Inscenace pro Sigmunda Freuda*. Týden, 20, 1996.
- MIKULKA, V.: *Vladimír Morávek pojal Drábkovy Akvabely velkoryse*. MF DNES, 25. 5. 2005.
- NEJEDLIKOVÁ, L.: *Vladimír Morávek*. Praha : Pražská scéna 2004.
- PATKOVÁ, K.: *Mačka nebo Maryša?* Divadelní noviny, 14. 12. 1999.
- PROCHÁZKA, V.: *Na diváky v Klicperově divadle čeká Sigmund Freud*. MF DNES, 4. 5. 1996.
- PROCHÁZKA, V.: *V Morákově Learovi dostal Shakespeare dobrou šanci*. MF DNES, 20. 11. 1998.
- PTÁČKOVÁ, V.: *Tři sestry na kraji tisíciletí*. Divadelní noviny, 8, 2001.
- PTÁČKOVÁ, V.: *Ze života obludného hmyzu*. Divadelní noviny, 6. 2. 2001.
- RESLOVÁ, M.: *Kde končí tragédie, začíná fraška*. Týden, 49, 1998.
- SKOKANOVÁ, E.: *Dvě dámy, a každá jiná...* Hradecké noviny, 13. 3. 2004.
- SKOKANOVÁ, E.: *Forman & Morávek...* Hradecké noviny, 14. 3. 2005.
- SKOKANOVÁ, E.: *Morávek si s echovem rozumí, ale rozuměl by si echov s ním?* Hradecké noviny, 4. 11. 2002
- SKOKANOVÁ, E.: *Proč bychom se net šili, když nám Morávek "Prodanku" dá*. Hradecké noviny, 24. 5. 2004.
- SKOKANOVÁ, E.: *Život jako synchronizované plavání*. Hradecké noviny, 2. 5. 2005.
- ŠORMOVÁ, E., HERMAN, J.: *Česká divadla. Encyklopedie divadelních souborů*. Praha : Divadelní ústav 2000.

TICHÝ, Z. A.: *Co echov také (ne) napsal*. MF DNES, 10. 4. 2001.

TICHÝ, Z. A.: *Jak Morávek roztavil T i sestry*, Svět a divadlo, 2, 2002.

TICHÝ, Z. A.: *Racek, jehož křik po svobodě rve uši i duši*. MF DNES, 28. 5. 2002.

TICHÝ, Z. A.: *Švanda dudák hospodou zrozený*. MF DNES, 22. 10. 1997.

TICHÝ, Z. A.: *Vladimír Morávek dává na jevišti šanci antihrdinám*. MF DNES, 3. 4. 1997.

VELTRUSKÝ, J.: *Drama jako básnické dílo*. Brno : Host 1999.

Klicperovo divadlo [online]. *Historie Klicperova divadla ve fotografiích* [cit. 20. 3. 2010].

Dostupné na: <http://www.klicperovodivadlo.cz/60_leta4_small.jpg>

Klicperovo divadlo [online]. *Historie Klicperova divadla ve fotografiích* [cit. 20. 3. 2010].

Dostupné na: <http://www.klicperovodivadlo.cz/divadlo_nove2_small.jpg>

Klicperovo divadlo [online]. O divadle [cit. 6. 12. 2009]. Dostupné na:

<http://www.klicperovodivadlo.cz/o_divadle.htm>

Aktuálně [online]. *Režisér Morávek: V novém Havlovi je víc smutku* [cit. 20. 3. 2010].

Dostupné na: <<http://img.aktualne.centrum.cz/112/59/1125931-vladimir-moravek.jpg>>

Rozkvetlé konvalinky [online]. *Ondřej Malý - Pavla Tomicová-Malá - Naděжда Chroboková*

[cit. 7. 4. 2010]. Dostupné na: <<http://www.rozkvetlekonvalinky.estranky.cz/clanky/patri-k-sobe/ondrej-maly>>

Osobní stránky Bc. Michal Souček [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit.

29. 3. 2010]. Dostupné na:

<<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Trisestry2001/pages/P3080413.htm>>

Osobní stránky Bc. Michal Souček [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit.

29. 3. 2010]. Dostupné na:

<<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Trisestry2001/pages/P3080300.htm>>

Osobní stránky Bc. Michal Souček [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit.

29. 3. 2010]. Dostupné na:

<<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Trisestry2001/pages/P3080110.htm>>

Osobní stránky Bc. Michal Sou ek [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na:

<<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Trisestry2001/images/P3080312.jpg>>

Osobní stránky Bc. Michal Sou ek [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na:

<<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Trisestry2001/pages/P3080428.htm>>

Osobní stránky Bc. Michal Sou ek [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na:

<<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Trisestry2001/pages/P3080381.htm>>

Osobní stránky Bc. Michal Sou ek [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na:

<<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Pisek2002/pages/P1010225.htm>>

Osobní stránky Bc. Michal Sou ek [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na:

<<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Pisek2002/pages/P4240268.htm>>

Osobní stránky Bc. Michal Sou ek [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na:

<<http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Pisek2002/images/P1010166.jpg>>

Osobní stránky Bc. Michal Sou ek [online]. *Fotografie z Klicperova divadla v HK* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na:

< <http://www.lfhk.cuni.cz/soucek/fotografuji/Divadlo/Pisek2002/images/P1010115.jpg>>

Hradec Králové - M sto pro lidi [online]. *Návšt va staré dámy* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na: <http://www.hka.cz/_kultura/divadla/kd/2004/navsteva_stare_damy.asp>

Hradec Králové - M sto pro lidi [online]. *Prodaná nev sta* [cit. 21. 3. 2010]. Dostupné na: <http://www.hka.cz/klicperovodivadlo/2004/prodana_nevesta3.jpg>

eský rozhlas [online]. *eské divadlo pojednání* [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na: <http://www.rozhlas.cz/kultura/portal/_zprava/202931>

Hradec Králové - M sto pro lidi [online]. *Akvabely* [cit. 20. 3. 2010]. Dostupné na: <<http://www.hka.cz/klicperovodivadlo/2005/akvabely.jpg>>

Divadelní programy k představením:

Julie & Romeo & Julie

Král Lear

Tígrošová opera

Dvojitá proměna & Bramborové divadlo

Maryša po pravdě však "Ma ka" ili "To máš za to, bestijó!"

Hamlet

Divadlo jako mor

Ze života obludného hmyzu

Tři sestry

Racek

Písek

Strýček Solený

Othello a Desdemona

Návštěva staré dámy

Prodaná nevěsta

Hoří, má panenko!